

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

29 oktober 2008

BELEIDSBRIEF

Vlaamse Statistieken

Beleidsprioriteiten 2008-2009

ingediend door de heer Kris Peeters,
minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen,
Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media, Toerisme,
Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

INHOUD

	Blz.
INLEIDING	5
1. BESCHIKBARE MIDDELEN.....	6
2. BEREIKTE RESULTATEN.....	8
3. UITVOERING VAN DE BELEIDSNOTA	11
3.1. Coördinatie Vlaams Statistisch systeem	11
3.1.1 Statistiekbevoegdheden.....	11
3.1.2 Systematisch uitbouwen van een algemene toegang tot databanken en statistieken ter ondersteuning van de lokale bestuurskracht	12
3.2. Horizontale afstemming kwaliteit van (sectorale) officiële statistieken.....	13
3.2.1 De Studiedienst bouwt stapsgewijze kwaliteitssystemen uit voor registers met nadruk op tijdigheid van statistieken en op de verantwoordelijkheid van de statistiekproducenten	13
3.2.2 De Studiedienst verhoogt de kwaliteit van het surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse Regering en voorkomt onnodig onderzoek.....	14
3.3. Algemene omgevingsmonitoring en opvolging van beleidseffecten door ontsluiting beschikbare databanken	15
3.3.1 VRIND, een jaarlijks opvolgingsrapport over de context waarin de Vlaamse Regering optreedt en over de resultaten van het algemene regeerbeleid.....	15
3.3.2 Statistische studies valoriseren beschikbare datasets	16
3.4. Beleidsdomeinoverschrijdende en toekomstverkennde studies op basis van wetenschappelijke (kwantitatieve en kwalitatieve) methodes	18
3.4.1 De jaarlijkse survey naar sociaal-culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen blijft een instrument t.b.v. beleidsgericht onderzoek en beleidsvorming op Vlaams niveau.....	18
3.4.2 Regionale simulaties en prognoses op gebied van macro-economie en demografie worden mogelijk dankzij het gebruik van bestaande gevalideerde modellen en technieken	19
3.4.3 Ontwikkelen van integratiekaders voor beleidsanalyse en omgevingsmonitoring d.m.v. kwalitatieve onderzoeksmethodieken en het gebruik ervan stimuleren.....	21
3.4.4 Studiewerk en deelname aan onderzoeksprogramma's ter ondersteuning van het algemene regeerbeleid	21
4. BIJDRAGE AAN HORIZONTALE BELEIDSTHEMA'S	27
4.1. Gelijke kansen	27
4.2. Duurzame ontwikkeling.....	28
4.3. Vlaamse Rand.....	28
4.4. Vlaanderen in Actie	28

BIJLAGEN

Bijlage 1: Begroting	30
Bijlage 2: Resoluties	31

INLEIDING

Eind 2004 keurde het Vlaamse Parlement de **beleidsnota “Vlaamse statistieken, indicatoren en toekomstverkennde studies voor het regeringsbeleid 2004-2009”** goed.

In de beleidsnota werden **vier strategische doelstellingen** aangekondigd:

1. Het **Vlaams statistische systeem** is een volwaardig en autonoom systeem waarvan alle Vlaamse overheden (Vlaams Gewest en Gemeenschap, provincies en gemeenten) deel uitmaken. De Vlaamse overheden vragen een volwaardige betrokkenheid bij de standpuntbepaling van de federale en internationale statistiekinstanties met betrekking tot gemeenschappelijke statistiekrichtlijnen en projecten.
2. De coördinerende minister maakt met andere leden van de regering afspraken om de inspanningen voor de sectorale statistieken af te stemmen op de gewenste **algemene kwaliteitsstandaarden**.
3. De Studiedienst van de Vlaamse Regering ontsluit bestaande databanken met **referentiecijfers** op het gebied van **demografie, macro-economie, sociaal-culturele houdingen en gedragingen** en verbindt ze waar relevant ook onderling om **maatschappelijke verbanden en beleidseffecten** beter op het spoor te komen.
4. De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt gebruik van kwalitatieve en kwantitatieve methoden om zo tot een betere **contextualisering van statistieken** te komen en om feiten, houdingen en meningen te **integreren in de beleidsaanbevelingen**.

In hoofdstuk 1 geven we een overzicht van de middelen waarover de minister-president beschikt om zijn coördinatietaak op het gebied van planning en statistiek uit te voeren. In het daarop volgende hoofdstuk geven we commentaren bij de indicatoren waarmee we de vooruitgang meten.

In hoofdstuk 3 volgt een overzicht van de stand van zaken van de acties die in vorige beleidsbrief werden aangekondigd en worden initiatieven voorgesteld met het oog op de verdere uitvoering van het aangekondigde beleid. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de bijdrage van het beleidsveld planning en statistiek aan de realisatie van horizontale beleidsthema's.

In bijlage 1 volgt een samenvatting van de belangrijkste actiepunten en bijhorende middelen voor 2009. De opvolging van de resoluties vindt men in bijlage 2.

1. BESCHIKBARE MIDDELEN

De aangekondigde initiatieven moeten uitvoerbaar zijn binnen de beschikbare middelen voor 2009 en daarop volgende jaren.

De **Studiedienst van de Vlaamse Regering** (afgekort SVR) is een partner van de minister-president bij de uitvoering van de beleidsopties die in de beleidsnota voor de regeerperiode 2004-2009 werden gekozen.

De kernopdrachten van dit agentschap zijn viervoudig:

- 1) de Studiedienst verricht multidisciplinair onderzoek op basis van eigen surveys of secundaire databestanden teneinde ontwikkelingen beter te begrijpen en te verklaren. Hij zoekt naar domeinoverschrijdende samenhangen, beschrijft regionale en (inter)nationale trends, ontwikkelt modellen en verkent mogelijke toekomstige ontwikkelingen.
- 2) de Studiedienst ontwikkelt indicatoren die de Vlaamse overheid attenderen op ontwikkelingen in de samenleving en effecten van het overheidsoptreden.
- 3) de Studiedienst ontwikkelt diverse instrumenten om de inspanningen van de Vlaamse overheid op het gebied van statistiekproductie, dataontsluiting en –beheer bij de Vlaamse administratie te coördineren.
- 4) de Studiedienst ontwikkelt, rekening houdende met internationale en wetenschappelijk aanvaarde kwaliteitstandaarden, instrumenten die bijdragen tot een kwaliteitsverbetering van de statistiekproductie, surveyonderzoek, toekomstverkenningen en beleidsevaluatieonderzoek.

Voor de uitvoering van zijn beleidstaken op het gebied van statistiek, monitoring, onderzoek en datamanagement, zijn **beleidskredieten** beschikbaar op programma AN (voorheen programma 21.1) van de Algemene Uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Allerhande uitgaven met betrekking tot de producten en activiteiten van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (in duizend euro)

Krediet Soort	2006 aangepast	Realisatie 2006 in %	2007 aangepast	Realisatie 2007 in %	2008 aangepast	2009
Ngk	25	100	0		0	0
Gvk	848	95	582	29	718	274
Gok	635	60	787	65	521	769
Vrkv			9		5	4
Vrko			9		5	4

De algemene uitgavenbegroting voor 2009 geeft een vastleggingmachtiging van 274.000 euro aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering en stelt 769.000 euro betalingsmiddelen ter beschikking. De vastleggingmachtiging wordt in vergelijking met 2008 verlaagd omdat er tweejaarlijkse cycli zitten in de projecten. De vastlegging voor het veldwerk van de survey naar sociaal-culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen, de uitbesteding van onderzoek in het kader van de Sociale Staat van Vlaanderen gebeurde in 2008 en heeft een looptijd tot en met 2009. De ordonnanceringsmiddelen worden berekend op basis van de vastleggingen die in 2008 en vorige jaren werden goedgekeurd en waarvan de uitvoering deels over het kalenderjaar heen plaats vindt plus een aantal kort lopende projecten die in 2009 worden opgestart en uitgevoerd. De belangrijkste projecten worden in hoofdstuk 3 beschreven.

Meer details over de projecten vindt men in de memorie van toelichting bij de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering en in bijlage1 bij de beleidsbrief.

De realisatiegraad van de begroting was in 2007 relatief laag voor wat de vastleggingen betreft (29%) omdat de start van een onderzoeksproject (Sociale Staat Vlaanderen) vertraging had opgelopen (lange procedure Europese aanbesteding). Deze achterstand wordt in 2008 weggewerkt. Dit werd geregeld

via de eenmalige toekenning van 175.000 euro uit het provisioneel krediet dat bij de eerste budgetcontrole 2008 is herverdeeld.

Vanaf 2007 beschikt de IVA Studiedienst over een Begrotingsfonds, opgericht bij programmadecreet van 22 december 2006. Dit vergemakkelijkt het innen van inkomsten uit deelname aan onderzoeksprogramma's. De uitgaven zijn gekoppeld aan de activiteiten die in het kader van de onderzoeksovereenkomsten werden afgesproken met de financierende instanties (POD Wetenschapsbeleid, IWT). In 2009 worden de uitgaven en inkomsten geraamd op 4.000 euro (deelname aan de studie over echtscheiding in Vlaanderen).

Het agentschap beschikt eveneens over **bestaansmiddelen**. Er zijn op de Studiedienst een 40-tal personen tewerkgesteld waarvan 30 met een universitair diploma.

Programma 90.1 Bestaansmiddelen IVA Studiedienst van de Vlaamse Regering (in duizend euro)

	2008			2009		
AAxx.xxD	NGK	GVK	GOK	NGK	GVK	GOK
BA 11.71 wedden en toelagen	2.800			2864		
BA 12.71 algemene werking	223			226		
BA 12.36 informatica - onderhoud		63	63		83	83
BA 74.71 investeringen	16			16		
BA 74.36 projectontwikkeling en investeringen ICT		80	79	82	81	

Er wordt een constant beleid gevoerd. De kleine aanpassingen hebben te maken met indexaanpassingen. De extra kredieten op AA1236D informatica is afkomstig van de herverdeling van centrale ICT-enveloppe zoals bij de tweede budgetcontrole 2008 was overeengekomen.

2. BEREIKTE RESULTATEN

Het is niet evident om de output en de effecten van de coördinatietaken op het gebied van statistiek, studie, monitoring en datamanagement van een beleidsondersteunende dienst te kwantificeren. Waar dit moeilijk lukt, worden de inspanningen (procesindicatoren) beschreven die het voorbije jaar zijn geleverd om het doel te bereiken.

- **Kwaliteitsbeoordeling van de Vlaamse regionale statistiekproductie door externe instanties of door de gebruikers**

De Studiedienst heeft een referentiekader uitgetekend en de standaarden beschreven waaraan de Vlaamse officiële statistieken moeten voldoen.

Uit een studie van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen in 2006 is gebleken dat de administraties tot op heden weinig initiatieven genomen om hun statistieken extern te laten evalueren en om te onderzoeken of de informatie voldoet aan de informatiebehoeften van de gebruikers. We stellen vast dat de agentschappen wel in toenemende mate beroep doen op de Studiedienst om advies te vragen over bestek voor uit te besteden veldwerk of onderzoek, vragenlijsten.

- **De mate waarin de kwaliteit van sectorale statistieken is gekend door de producent en de gebruiker**

De UNSC/ECE (1995), Eurostat en andere gezaghebbende internationale statistiekinstituten hebben richtlijnen uitgevaardigd met de beschrijving van de criteria waaraan kwaliteitsvolle statistieken moeten voldoen. Zij vatten hun aanbevelingen als volgt samen: “De meest fundamentele kwaliteitsvereiste voor statistische data is dat de eigenschappen van die data, die relevant zijn voor de kwaliteit, gekend zijn”. Om deze reden investeerde de Studiedienst van de Vlaamse Regering in de constructie van een metadatabank waarin de verschillende kwaliteitsdimensies zoals opgelegd door Eurostat per statistiekreeks beschreven kunnen worden. Eind september 2008 waren er 961 databestanden en statistische reeksen beschreven. In 2005 waren er nog maar 250 metadatafiches beschikbaar. De metadata worden rechtstreeks gekoppeld aan de cijferreeksen die verspreid worden via de website www4.vlaanderen.be/dar/svr en www.lokalestatistieken.be.

- **De mate waarin het Vlaams Statistisch Systeem herkenbaar is als een coherent geheel**

In 2008 werd een werkgroep voor Coördinatie van Statistiek binnen de Vlaamse overheidsadministratie samengesteld met contactpunten uit de 13 beleidsdomeinen (cf. VRIND-respondenten). Dit platform zal de lacunes voor domeinoverschrijdende rapporteringen oplijsten en oplossingen uitwerken. Er zal gezocht worden naar betere samenwerking in het kader van het eenloketstatistiek.

De website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (deel eenloket Vlaams Statistisch Systeem) ondersteunt de verspreiding van informatie door het ontsluiten van interactieve databanken en verspreiden van reeksen die aan de basis van indicatoren liggen. In 2008 werd de website volledig vernieuwd. Het aanbod is een weerspiegeling van de producten en dienstverlening die de Studiedienst van de Vlaamse Regering levert. Er werd vooraf overleg gepleegd met intensieve gebruikers om hun verwachtingen te kennen (webenquête, gesprekken, interactieve oefeningen met doelgroepen) en er werd geluisterd naar de ervaring van deskundigen op het gebied van ICT, informatiebeheer en e-government.

Het eenloketstatistiek kreeg in 2006 een belangrijke aanvulling met het **portaal voor gemeentelijke statistieken**. Deze site kreeg grote aandacht tijdens de gemeenteraadsverkiezingen (meer dan 50.000 clicks in de verkiezingsmaand). Sindsdien is de site verder ontwikkeld met aangepaste rapporten en cartografische voorstellingen van de gegevens.

Opvallend is het grote succes van de verschillende gemeentelijke rapporten die erop worden aangeboden. Via deze site krijgen we steeds beter inzicht in de behoeften van lokale bestuurders en ambtenaren op zoek naar gemeentelijke cijfers. Dit laat ons toe ons aanbod te optimaliseren en met de partners van het samenwerkingsverband nieuwe ontwikkelingen uit te werken.

Via de nieuwe Sitestat-versie kunnen we beter dan vroeger de activiteiten van de gebruikers op beide websites opvolgen. Zo zien we in welke mate onze publicaties worden gedownload en in welke mate de aangeboden functionaliteiten effectief worden gebruikt door de bezoekers (bijvoorbeeld aanklikken van Excel-tabellen). Deze gedetailleerde gegevens maken een beter outputoverleg mogelijk.

Hierna enkele kerncijfers van de trafiek op de beide SVR-sites samen op basis van de Sitestat-metingen:

- aantal bezoekers tussen 1 september 2007 en 31 augustus 2008: 400.000 (daggemiddelde: 1.000);
- aantal bezoeken tussen 1 september 2007 en 31 augustus 2008: 420.000 (daggemiddelde: 1150);
- aantal clicks tussen 1 september 2007 en 31 augustus 2008: 1.400.000 (daggemiddelde: 3700).

Midden 2008 waren 450 Vlaamse en 220 lokale ambtenaren geabonneerd op de wekelijkse informatie over het eenloketstatistiek. Deze informatie-uitwisseling wordt gewaardeerd, wat blijkt uit de reacties die doorgestuurd worden en uit de gestage groei van het aantal abonnees (groei 60% t.o.v. van 1 januari 2005).

- **De volwaardige betrokkenheid van de Vlaamse vertegenwoordiging in federale en Europese statistiekorganen**

De Vlaamse Regering heeft officieel twee vertegenwoordigers in de Hoge Raad voor de Statistiek (HRS) en in de wetenschappelijke comités van het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR). De oprichting van een Coördinatiecomité in de schoot van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek (ADSEI, voorheen het NIS) is tot op heden niet operationeel (zie 3.1.1). De Vlaamse Regering stelde einde 2007 haar vertegenwoordigers aan.

De diensten van de Vlaamse overheid worden regelmatig als expert uitgenodigd op werkgroepen van de Hoge Raad voor de Statistiek en recent ook door het federale Planbureau en de Nationale Bank van België, instituten die deel uitmaken van het Instituut voor Nationale rekeningen (INR). Meestal is er voorafgaandelijk overleg tussen de gewestelijke statistiekinstellingen om de eisenbundel en standpuntbepalingen op elkaar af te stemmen. Er is blijkbaar veel tijd nodig om de tijdreeksen op te splitsen naar gewesten en gemeenschappen omdat de registraties niet bottom up vanuit een regionaal perspectief worden opgebouwd.

In de discussie over de vertegenwoordiging van deelstaten op internationaal vlak is er weinig vooruitgang te melden. Eurostat blijft weigerachtig om deelstaten te betrekken bij het Europese Statistische systeem. De Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse wetenschappelijke instellingen en andere beleidscellen in de Vlaamse overheid zijn niettemin actief in meerdere internationale (officiële en niet-officiële) netwerken en instanties. De deelname aan deze informele werkgroepen of adviesgroepen gebeurt dikwijls in het kader van internationale samenwerkingsverbanden, naar aanleiding van internationale onderzoeksprojecten. De deelname aan deze werkgroepen gebeurt meestal op voordracht van andere experts of op eigen initiatief, indien relevant voor monitoring, beleidsgericht onderzoek en kwaliteit statistiek en survey (denk aan deelname op eigen initiatief aan International Workshop on Household Survey Non-response, International Conference on Social Science Methodology, uitnodiging presentatie 1st European Social Survey Field Directors' Meeting).

De Studiedienst van de Vlaamse Regering stelt tevens een expert ter beschikking van Eurostat en van de Europese Commissie (duurzame ontwikkeling). Op vraag van de FOD Buitenlandse Zaken neemt een SVR-onderzoeker als deskundige deel aan de jaarlijkse bijeenkomsten van de VN Commissie Bevolking en Ontwikkeling. De deelname aan de Commissie wordt op Belgisch niveau

voorbereid met een internationale conferentie rond het jaarthema, dit jaar ging het over de suburbanisatiefenomenen.

- **De volwaardige betrokkenheid van lokale besturen bij de productie en verspreiding van relevante statistieken**

Om de bestuurskracht van de lokale besturen te ondersteunen, wordt een aanbod aan beleidsrelevante statistieken samengesteld waarmee ze het lokale beleid kunnen voorbereiden en opvolgen. Gemeenten en provincies werden voor een aantal beleidsdomeinen al betrokken bij de definitie en selectie van indicatoren (bv. stadsmonitor, het lokale sociale beleid). Provincies en grote steden van hun kant hebben al heel wat cijfermateriaal verzameld en bewerkt. Dit gebeurde tot op heden in verspreide slagorde, soms vanuit verschillende bronnen en met onderling afwijkende definities. Om efficiënter te werken en alle gemeenten vanuit hetzelfde kwaliteitsvolle aanbod te laten vertrekken, heeft de Studiedienst samen met het Agentschap voor Binnenlands Bestuur verschillende actoren samengebracht. In het voorjaar 2006 werd een protocol mede ondertekend door de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vlaamse Vereniging voor Provincies. Zie ook 3.1.2.

- **Het gebruik van geïntegreerde databanken voor beleidsgericht onderzoek en beleidsaanbevelingen**

Er wordt ook gebruik gemaakt van externe geïntegreerde databanken zoals de Kruispuntbank Sociale Zekerheid, de Vlaamse Kruispuntbank voor ondernemingen (CORVE), het datawarehouse werk (steunpunt werk en sociale economie), Ecodata (ADSEI), Rijksregister en zo meer voor het voeden van het datawarehouse statistiek. Dit vormt de geïntegreerde databank waarop de Studiedienst analyses uitvoert voor allerhande rapporteringen. Het datawarehouse statistiek is toegankelijk voor andere diensten van de Vlaamse overheid, provincies, steunpunten (geanonimiseerde statistieken). In het najaar 2008 wordt de HERMREG-databank ter beschikking gesteld voor verder wetenschappelijk onderzoek en beleidsadviesing. De onderliggende tijdreeksen voeden het HERMREG-model dat de economische vooruitzichten op middellange termijn berekent voor de drie gewesten.

We maken hier ook melding van vele andere initiatieven die uitgaan van de Steunpunten, Vlaamse wetenschappelijke instellingen en beleidsondersteunende cellen van agentschappen en departementen die in toenemende mate beleidsrelevante statistieken ontsluiten en toegang verlenen aan derden voor verder onderzoek.

- **De beleidsbeslissingen die mede het resultaat zijn van het gebruik van kwalitatieve, participatieve methoden**

Zoals aangekondigd in het regeerakkoord, worden het middenveld en andere actoren betrokken bij de beleidsvoorbereiding en -evaluatie. Hiervoor werden strategische adviesraden opgericht die op structurele basis geconsulteerd worden. Daarnaast organiseren ministers steeds meer overleg met de stakeholders om een groter draagvlak te creëren voor hun beleid of om nieuwe beleidspistes te ontwaren. Een goed voorbeeld hiervan is “Vlaanderen in Actie”. De visienota’s die aan de basis liggen van dit overleg zijn mede geïnspireerd en onderbouwd door statistische analyses.

De Studiedienst ondersteunt Vlaamse overheidsdiensten (op vraag) op het gebied van methode en procesverloop van toekomstverkenningen en beleidsevaluatieonderzoek.

3. UITVOERING VAN DE BELEIDSNOTA

3.1 *Coördinatie Vlaams Statistisch systeem*

3.1.1 Statistiekbevoegdheden

a) Stand van zaken 2008

Op 22 maart 2006 werd de wet tot wijziging van de Wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek en van de Wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen goedgekeurd (BS 21 april 2006). Deze wet voorziet de oprichting van een **Coördinatiecomité** dat samengesteld wordt uit vertegenwoordigers van de Hoge Raad voor de Statistiek, de Nationale Bank van België, de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en het Federaal Planbureau (instellingen van het Instituut voor de Nationale Rekeningen) alsook uit deskundigen die door de gewesten en gemeenschappen worden aangeduid. Deze bepaling stond ook al in de statistiekwet van 1962 maar bleef tot nu dode letter. In de nieuwe statistiekwet zijn de opdrachten beter omschreven. In dit Coördinatiecomité zal een geïntegreerd statistisch meerjarenprogramma met een overzicht van de feitelijke en gewenste productie van statistieken worden voorbereid, opgevolgd en periodiek worden uitgewerkt in functie van evoluerende informatiebehoeften van de diverse overheden en de internationale rapporteringverplichtingen. Het Coördinatiecomité zal ook adviezen geven over de standpunten die België zal innemen over de inzameling van statistieken die mede betrekking hebben op gewest- en gemeenschapsmateries.

Om uitvoering te geven aan deze intentie tot coördinatie tussen federale en gewestelijke autoriteiten is een uitvoeringsbesluit goedgekeurd over de werking en samenstelling van het Coördinatiecomité. De Vlaamse Regering stelde direct haar twee vertegenwoordigers aan (beiden uit de Studiedienst Vlaamse Regering). De coördinatiecommissie is tot op heden niet samen gekomen (vertraging omwille van samenstelling federale regering, vertrek van leidend ambtenaar ADSEI).

Die herziene federale statistiekwet (2007) voorziet eveneens dat de FOD Economie, ADSEI verantwoordelijk is voor de **certificering van de methoden** die gebruikt worden voor het maken van openbare statistieken. De gewesten werden als lid van de HRS in 2008 meerdere keren geconsulteerd bij de opmaak van de voorstellen voor de certificeringprocedure en -criteria (wie, wat, hoe, wanneer, verhaal, gebruik, ...) en deden er constructieve voorstellen op basis onder meer van hun eigen handleidingen voor het opstellen van surveys en het maken van statistieken.

Om de aanvragen voor studiegegevens goed te omkaderen is via het KB van 7 juni 2007 een **Statistisch Toezichtcomité opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer**. Dit Comité geeft machtigingen voor de toegang tot de gecodeerde studiegegevens van ADSEI.

Zie ook bijlage 2- resoluties over uitbouw Vlaams Statistisch Systeem.

b) Vooruitzichten voor 2009

De huidige situatie m.b.t. het verwerven van economische en sociale referentiecijfers wordt nog steeds belemmerd door juridische obstakels in de samenwerking tussen statistiekproducerende instanties op federaal en regionaal niveau. Zo kon de NBB geen atomaire data leveren aan het Planbureau in het kader van het HERMREG-project omdat het een samenwerkingsverband is met regionale overheden. Ondertussen zijn pragmatische oplossingen bedacht maar er zou een meer algemene uitbreiding van machtiging moeten uitgewerkt worden voor de aangestelde gewestelijke statistiekdiensten. Een **samenwerkingsovereenkomst** tussen betrokken overheden zou ertoe moeten bijdragen dat de gewesten op gelijke wijze toegang krijgen tot socio-economische databronnen als de huidige partners

van het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR). Deze vraag wordt door de drie gewesten gesteund naar aanleiding van het project over regionale statistieken in samenwerking met de NBB (zie verder).

Voor de andere databronnen (vb Rijksregister) zou een stelsel van “*algemene machtiging*” moeten ingevoerd worden voor preferentiële gebruikers (zoals de gewestelijke statistiekdiensten) opdat de toegang tot een databron niet elk jaar opnieuw via een langdurige procedure bij het Statistisch Toezichtcomité moet aangevraagd worden. Dit vergt een aanpassing van de wetgeving. De vertegenwoordigers van de gewesten hebben deze vraag gesteld op de Hoge raad Statistiek.

3.1.2 Systematisch uitbouwen van een algemene toegang tot databanken en statistieken ter ondersteuning van de lokale bestuurskracht

a) Stand van zaken 2008

De gemeenten en provincies krijgen via internet toegang tot de *databank lokale statistieken*. De afstemming tussen vraag en aanbod gebeurt binnen het kader van projectwerking. De bevoegde kabinetten en administraties definiëren de indicatoren die relevant zijn voor de omgevingsanalyse en voor de opvolging of evaluatie van de beleidsplannen die door de lokale besturen, op verzoek van de Vlaamse Regering moeten worden opgesteld. De Studiedienst van de Vlaamse Regering verzamelt de data. Dit portaal wordt steeds meer het *unieke loket* waar de openbare gemeentelijke statistieken te vinden zijn.

Begin september 2008 werden op de site van lokale statistieken 450 gewone cijferreeksen en 120 afgeleide reeksen met ratio's aangeboden. De meeste reeksen (360 van de 450) zijn continue reeksen d.w.z. dat de cijfers elk jaar beschikbaar komen. Daarbij proberen we kort op de bal te spelen, maar zijn wel afhankelijk van de snelheid waarmee de bronleveranciers de cijfers ter beschikking stellen. Eind augustus 2008 bleek dat voor het jaar 2005 nog 10% data ontbreken, voor 2006 is dat 20% en voor 2007 30%.

De gebruikers kunnen tussen *verschillende rapporteringvormen* kiezen. Via deze databank kunnen evoluties in tijd (sinds 1990) opgevolgd worden en kunnen ruimtelijke gebieden worden geselecteerd. Zo kunnen door de gebruikers gemakkelijk zelf rapporten worden samengesteld voor de strategiebepaling en monitoring van de effecten van de werking van de lokale politiezones, overlegplatforms in de welzijns- en gezondheidsector, sociaaleconomische regio's (RESOC), Vlaamse Rand en zo meer.

In 2008 werd door de Studiedienst voor de 308 gemeenten een *gemeentelijk rapport* samengesteld met relevante kernindicatoren voor het lokale beleid. Voor alle *RESOC-gebieden* werd eveneens een selectie van relevante indicatoren gemaakt en data verzameld ter onderbouwing van het overleg over de Streekpacten.

De technische uitvoering van het project gebeurt in een datawarehouse-architectuur. Er worden ook cartografische voorstellingen aangeboden.

Op één jaar tijd (1sept 2007-31aug 2008) bedroeg het aantal clicks op deze site ruim 200.000 (daggemiddelde 550).

b) Vooruitzichten voor 2009

Het project van de gemeentelijke statistieken wordt in 2009 voortgezet op twee fronten. Allereerst zal er een specifieke provinciale databank opengesteld worden. Deze zal naast de cijfers die vanuit het gemeentelijke niveau tot het provinciale geaggregeerd worden ook cijfers omvatten die vanuit het federale en/of regionale niveau naar de provincies gedesaggregeerd worden. Op die wijze ontstaat een unieke *provinciale databank*. Daartoe zal samenwerking met de Huizen voor de Economie gezocht

worden. Verder zal ook een databank met gegevens op het **statistische sectorniveau** aangemaakt worden. Dit is geen sinecure omdat weinig databanken op dat ruimtelijke niveau gegevens bevatten maar ook omdat omwille van het statistisch geheim geen cijfers mogen gepubliceerd worden als het aantal eenheden voor een statistische sector te klein is.

Het aanbod aan **standaardrapporten** zal verder worden uitgebreid. Op basis van de cijferboeken Cultuur, Jeugd en Sport (dep. CJSM) worden specifieke sets aangemaakt die bruikbaar zijn voor de opvolging van het lokale cultuur-, jeugd- en sportbeleid. In overleg met het steunpunt Wonen en Ruimte wordt een aangepaste set rond wonen ontwikkeld.

3.2 *Horizontale afstemming kwaliteit van (sectorale) officiële statistieken*

3.2.1 De Studiedienst bouwt stapsgewijze kwaliteitszorgsystemen uit voor registers met nadruk op tijdigheid van statistieken en op de verantwoordelijkheid van de statistiekproducenten

a) Stand van zaken in 2008

De Vlaamse Regering wil de kwaliteit van de dataontsluiting, -bewerking en verspreiding bevorderen en legde daarom aan alle agentschappen in het kader van hun beheersovereenkomsten een generieke doelstelling op met betrekking tot beheersopvolging en effectmeting van het beleid.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering formuleerde met haar **dienstverleningscharter** een aanbod aan alle departementen en agentschappen van de Vlaamse overheidsadministratie.

Voor de beleidsondersteuners in de Vlaamse overheid worden onder meer **opleidingen** voorzien over statistische technieken en over de constructie van indicatoren. In de loop van 2008 werden meerdere technische rapporten samengesteld met **richtlijnen en nuttige tips over statistische technieken** om gegevens uit verschillende bestanden te koppelen, vergelijken en interpreteren (vb. internationale vergelijking van samengestelde indicatoren), over contextuele regressiemethoden voor internationaal vergelijkend onderzoek, interpretatie van interactie-effecten in regressiemodellen; verschillende soorten weegcoëfficiënten en analyse van gewogen datasets). Theorie wordt gekoppeld aan praktijkvoorbeelden.

Op de vernieuwde website van de Studiedienst worden **nuttige links naar instituten en naslagwerken** over methoden en technieken van statistiek, enquêtes, monitoring, beleidsevaluatie en toekomstverkenningen aangeboden voor wie aan zelfstudie wil doen.

De Vlaamse overheidsdiensten worden gestimuleerd om op geregelde tijdstippen een risicoanalyse uit te voeren voor een geheel van dataverzamelingen met een beschrijving van mogelijke valkuilen die zich vanaf de fase van de registratie, meting of enquête kunnen voordoen tot en met de eindfase, namelijk de verspreiding van de resultaten of statistieken. De kwaliteit van een statistiekreeks is maar zo goed als deze van de zwakste schakel in het totale productieproces! De Studiedienst stelt een vragenlijst op die de diensten helpt om kritisch te reflecteren over hun producten en werkprocessen. Dit **werkinstrument voor zelfevaluatie** zal hen helpen om de afstand tot de kwaliteitsstandaard te meten. De systematiek van dit werkinstrument laat toe dat de diensten regelmatig (jaarlijks) voor zichzelf en aan de directe chefs hun vorderingen kunnen aantonen. Het is voor de beleidscellen of teams die verantwoordelijk zijn voor het gegevensbeheer een communicatiemiddel om aan te geven op welke deelaspecten verbeteracties wenselijk zijn. Het kan op termijn als documentatie (metadata) voor belangrijke administratieve databanken en weerkerende enquêtes worden gebruikt.

b) Vooruitzichten voor 2009

We opteren voor een aanpak op maat omdat het kwaliteitsniveau van de statistieken en de aanwezige expertise in de verschillende departementen en agentschappen zeer uiteenlopend is. De kwalificatie van de statistici die in de Vlaamse overheid werkzaam zijn, zal verder worden verhoogd via **opleiding en kennisdeling op workshops**.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal in 2009 opnieuw een cursusreeks (beschrijvende statistiek, multivariate analysetechnieken, steekproeftrekking, tijdreeksen en indexen) aanbieden voor ambtenaren.

Het werkinstrument voor **zelfevaluatie** zal met behulp van concrete praktijkvoorbeelden verder op punt worden gezet en kenbaar worden gemaakt binnen de Vlaamse overheid.

Het uitwerken van **technische rapporten met richtlijnen** en nuttige tips over statistische technieken wordt voortgezet.

3.2.2 De Studiedienst verhoogt de kwaliteit van het surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse Regering en voorkomt onnodig onderzoek

a) Stand van zaken 2008

Er werd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering al een algemene **handleiding ‘Kwaliteitsrichtlijnen bij het uitvoeren van surveyonderzoek’** (APS, 2001) geschreven. Hiermee heeft de Vlaamse overheid een referentiekader voor haar kwaliteitsbeleid. De Studiedienst besteedt zelf veel aandacht aan het kwaliteitsvolle verloop van het face-to-face-onderzoek dat hij op eigen initiatief organiseert. In een technisch rapport worden alle gevolgde stappen in het onderzoeksproces beschreven en geëvalueerd. Met deze informatie wordt niet alleen tegemoet gekomen aan de kwaliteitsvereisten op het gebied van transparantie, maar worden de verzamelde data ook voor de gebruikers toegankelijker.

De Studiedienst stelt zijn **expertise ter beschikking van andere diensten**. Er werden adviezen verleend onder meer met betrekking tot het opzet en de uitvoering van surveyonderzoek, de aanvragen bij de Privacycommissie, bestekken voor uitbesteding van het veldwerk voor enquêtes, beoordeling van offertes voor dataverzameling en toewijzing van opdracht, steekproefdesign, ontwerpen van vragenlijsten, analyse van data en verschillende andere stappen in het onderzoeksproces van enquêtes in opdracht van de Vlaamse Regering of een van haar leden.

De **expertise wordt eveneens erkend op federaal en internationaal niveau**. Onderzoekers van de Studiedienst van de Vlaamse Regering waren actief betrokken bij de voorbereiding van (inter)nationale enquêtes zoals Gender en Generatie Panelstudie (GGP), survey over inkomen- en leefomstandigheden (SILC), gezondheidsenquête, ICT-gebruik in bedrijven en huishoudens (FOD Economie), de jaarlijkse vragenmodule in het kader van het *International Social Survey Programme* (ISSP). De medewerking aan deze externe initiatieven is verantwoord omdat hierdoor de kwaliteit van de gegevensverzameling verbetert en de betrouwbaarheid van statistische analyses verhoogt.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering onderhoudt sinds 2005 een **meldpunt voor surveyonderzoek in opdracht van de Vlaamse Regering**. De inventaris bevat medio 2008 de beschrijving van bijna 400 enquêtes. Deze databank wordt regelmatig bijgewerkt. Alle departementen en agentschappen worden jaarlijks uitgenodigd om een webformulier in te vullen en informatie over de vragenlijsten, de beschikbaarheid van data, methodologische aanpak en eventuele onderzoeksresultaten mee te delen.

De informatie wordt ontsloten via de website waardoor alle overheden en onderzoekers kennis krijgen van beschikbare secundaire bronnen voor beleidsgericht onderzoek en monitoring. Het kan een

instrument zijn om onderzoekers en opdrachtgevende instanties samen te brengen en om in de toekomst kennis en middelen samen te leggen. De Studiedienst speelt hierbij een intermediërende rol.

b) Vooruitzichten voor 2009

De Studiedienst van de Vlaamse Regering bewaakt verder de ***kwaliteit van de jaarlijkse survey Sociaal-Culturele Verschuivingen in Vlaanderen*** (SCV-survey) zodat dit een betrouwbare bron blijft voor beleidsgericht onderzoek. Het moet een voorbeeld van goede praktijk blijven.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal zich verder verdiepen in ***methodologische kwesties*** (non-respons, methodologie van longitudinale surveys, combinatie van meerdere verzameltechnieken – Multi-mode, analyse van hiërarchische data, weging, steekproeftrekking...) en zal haar kennis verbreden en verspreiden via expertenwerkgroepen op (inter)nationaal niveau. Onderzoeksdiseins kunnen in overleg met overheidsdiensten worden opgesteld en enquêtes kunnen op vraag van andere Vlaamse overheidsdiensten worden voorbereid en opgevolgd.

Een belangrijke randvoorwaarde voor het organiseren van een enquête, is het beschikken over een volledig referentiebestand (steekproefkader) en het zorgvuldig uitzetten van de geselecteerde adressen. Voor burgeronderzoek wordt meestal beroep gedaan op het Rijksregister. De Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer bracht op 3 september 2008 een advies uit waarin de voorwaarden worden opgenomen aangaande het verkrijgen van rijksregistergegevens voor het realiseren van face to face enquêtes. Er wordt een gedragscode opgelegd en een vademecum ter beschikking gesteld voor de onderzoekers om hen wegwijs te maken in de wettelijke bepalingen gebruik van persoonsgegevens. De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal optreden als aanspreekpunt binnen de Vlaamse overheidsadministratie en zal overheidsdiensten die een surveyonderzoek willen opzetten, advies verlenen over de voorwaarden die gelden over de wijze waarop instemming wordt verkregen van de geselecteerde respondenten, de training van de enquêteurs, de beveiliging van de persoonsgegevens tijdens en na het onderzoek en de wijze van rapportering over de onderzoeksresultaten.

3.3 *Algemene omgevingsmonitoring en opvolging van beleidseffecten door ontsluiting beschikbare databanken*

3.3.1 **VRIND, een jaarlijks opvolgingsrapport over de context waarin de Vlaamse Regering optreedt en over de resultaten van het algemene regeerbeleid**

a) Stand van zaken 2008

In juli 2008 verscheen de vijftiende editie van VRIND. De jongste editie bevat iets meer dan 700 indicatoren. Steeds meer ligt de focus op omgevingselementen en beleidseffectmeting: samen goed voor bijna 60% van de indicatoren. De aangepaste procedure voorziet dat de beleidsraden (administratie en kabinet) de keuze van de indicatoren bepalen (VR/2007/1210/MED.03). De gegevensinzameling en de interpretatie van de data gebeurden nadien op ambtelijk niveau. In deze editie werd voor ieder beleidsdomein de evolutie bestudeerd sinds het begin van de huidige regeerperiode, werd Vlaanderen vergeleken met de 27 Europese lidstaten en/of werden resultaten gemeten ten overstaan van gevalideerde streefnormen (internationale richtlijnen, Vlaamse decreten). De ontwerp teksten werden voorgelegd aan de beleidscellen en de kabinetten. De coördinatie en eindredactie berustten bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering. SVR voegt er demografische, macro-economische en cultureel-maatschappelijke contextanalyses aan toe en stelt een synthese samen met de belangrijkste vaststellingen. In 2008 gebeurde dat vanuit de invalshoek van de duurzaamheidgedachte.

De volledige reeksen die aan de basis liggen van de VRIND worden ***verspreid via de website***.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering verleent ook medewerking aan de cijfermatige monitoring van domeinoverschrijdende beleidsplannen zoals het *Pact van Vilvoorde*, de omgevingsanalyse voor de *Vlaamse strategie in het kader van het Lissabonproces*, de omgevingsanalyse voor het *Limburgplan, duurzaamheidsmonitor (inhoudelijke opvolging door Stafdienst van de Vlaamse Regering van het departement Diensten voor het Algemeen Regeerbeleid)*.

Op vraag van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur werd met de 13 centrumsteden en de VGC overleg gepleegd over de opvolging van de *beheersovereenkomsten* die met de Vlaamse overheid werden afgesloten in het kader van de verdeling van de middelen van het *Stedenfonds*.

Zie ook hoofdstuk 4 over horizontale thema's.

b) Vooruitzichten voor 2009

De volgende editie van VRIND zal voortbouwen op het stramien van de vorige publicatie aangezien het concept van een algemene beleidsmonitor die de resultaten en effecten van het aangekondigde beleid (zie regeerakkoord, beleidsnota's en -brieven) opvolgt, behouden blijft. Over de keuze en definitie van sommige indicatoren zal verder overleg worden gepleegd met de beleidscellen van de departementen en met de kabinetten. De nadruk blijft liggen op omgeving- en effectindicatoren. Beheers- en outputindicatoren op het niveau van (deel)agentschappen worden beter verbonden aan de opvolging van de beheersovereenkomsten en ondernemingsplannen.

3.3.2 Statistische studies valoriseren beschikbare datasets

a) Stand van zaken 2008

Data-analyse is één van de manieren om de beleidsrelevantie van de statistiekproductie te waarborgen. Ze maakt duidelijk welke vragen door de data kunnen beantwoord worden en welke onbeantwoord blijven. Data-analyse geeft daardoor feedback over de adequaatheid en de volledigheid van de verzamelde gegevens. Dit komt ook tot uiting wanneer data binnen een datawarehouseomgeving worden gemodelleerd en gecontroleerd op hun consistentie.

Het verwerven van toegang tot databanken blijft een moeizaam proces omwille van de rigide toepassing van de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De procedure voor het verwerven van geanonimiseerde atomaire data moet sinds juli 2007 verlopen *via de Privacycommissie*.

In 2008 werd verder werk gemaakt van de ontsluiting van de *data van het Rijksregister (RR) binnen een datawarehouseomgeving*. Dit leidde onder meer tot de kubus met sociaaldemografische kengetallen zoals geboorten, sterfte, in- en uitwijkingen, huishoudsamenstelling tot op het niveau van gemeenten. Door ADSEI werd echter gevraagd om deze kubus voorlopig niet meer via de website open te stellen omdat het niveau van detail een mogelijke reconstructie van de personen zou kunnen toelaten. Dit lokte al heel wat teleurstelling bij onderzoeksgroepen uit.

Op basis van deze data kunnen allerhande indexen worden berekend die fenomenen zoals vergrijzing van de bevolking, de omvang en samenstelling van de beroepsbevolking en migratiesaldi kunnen omschrijven. Het opvolgen van de veranderingen in de huishoudsamenstelling is nuttig voor toepassingen in verschillende beleidsdomeinen zoals welzijn en gezondheid, gelijke kansen, ruimtelijke ordening en wonen, onderwijs en vorming. De meerwaarde t.o.v. de tabellen van de FOD Economie, ADSEI bestaat uit de extra informatie over het ongehuwd samenwonen en het detail tot op persoonsniveau (geslacht, leeftijd, nationaliteit, burgerlijke staat, woonplaats). Er ontbreken nog individuele gegevens over huwelijken en echtscheidingen, in een langere tijdreeks om een telkaart

voor huwelijk en echtscheiding te kunnen opstellen en sociaaldemografisch onderzoek te kunnen verrichten.

In 2008 vond overleg plaats tussen de **Nationale Bank van België** (NBB) en de gewesten met het doel de informatiebehoeften van de regionale overheden in kaart te brengen. De Vlaamse vertegenwoordigers drongen sterk aan op de tijdigheid van de regionale rekeningen, de uitbreiding van regionale data, extrapolaties en vooruitzichten onder meer met betrekking tot de regionale consumptie, de regionale buitenlandse handel in goederen en diensten volgens ESR95, de kwartaalgegevens van het regionale BBP, de exhaustieve rekeningen van gewesten en gemeenschappen en de opmaak van rekeningen van lokale overheden volgens ESR95. Technische werkgroepen bestudeerden de haalbaarheid van de vragen. De meeste desiderata zullen maar op middellangetermijn kunnen worden ingewilligd en mits extra inzet van personeel of middelen die door de drie gewesten moeten worden aangereikt. Enkel met betrekking tot het aantal gepresteerde arbeidsuren per gewest kon de NBB een concrete timing vooropzetten (eind 2008).

Er zijn al wel tijdreeksen (1980-2006) per gewest beschikbaar met betrekking tot BBP/inwoner, potentiële beroepsbevolking, bruto toegevoegde waarde per sector (13), arbeidsproductiviteit per sector (13), salarissen, privé-investeringen, arbeidsmarktgegevens en pendel. Deze reeksen werden opgesteld in samenwerking tussen het **Federaal Planbureau** en de drie gewesten en worden ter beschikking gesteld voor onderzoek (HERMREG).

Ook op **Vlaams niveau** wordt gezocht naar samenwerkingsverbanden onder meer voor het ontsluiten van de **ondernemingsdatabank** (in overleg met CORVE). Ook hier botsen we op de beperkingen van de privacywetgeving. Uit deze databank kan informatie gehaald worden over aanwezige bedrijven, handelszaken en zelfstandige uitbatingen gekoppeld aan economische parameters zoals deze uit de jaarrekeningen voor aangifteplichtige bedrijven, BTW-gegevens over omzet, investeringen en uitvoer, tot op het niveau van gemeenten en andere ruimtelijke aggregaten. Het is een databank in opbouw en er moeten nog specifieke scripts worden geschreven voor het koppelen van de deeldatabanken. Het is een investering op middellangetermijn die tot resultaten kan leiden indien verschillende deskundigen hun kennis samen leggen.

b) Vooruitzichten voor 2009

Door de Studiedienst zal een **vademecum** worden uitgewerkt met betrekking tot de graad van decompositie van brongegevens zodat de wetgeving betreffende de bescherming van persoonsgegevens niet wordt overtreden. Na overleg met ADSEI hopen we de kubus met demografische kengetallen opnieuw online te kunnen openstellen. Vermoedelijk zullen een aantal kenmerken op een hoger aggregatieniveau moeten aangeboden worden zodat er een minimum aantal eenheden in iedere cel zitten.

Met de NBB en de andere gewestinstellingen zal in 2009 een project worden opgezet om een **inhaalbeweging op het vlak van regionale economische statistieken** te realiseren. Vooraleer van start te gaan, moeten de betrokken partners een businessplan afspreken om de gewenste resultaten binnen een redelijke periode en binnen een afgesproken budget waar te kunnen maken. De minister-president van de Vlaamse regering maakte zijn interesse voor dit project al bekend aan het Directiecomité van de NBB. Een positieve reactie van de andere gewesten en de NBB wordt kortelings verwacht.

Er zal nog verder op zoek worden gegaan naar nieuwe samenwerkingsverbanden met Vlaamse en federale instanties om administratieve databanken te ontsluiten voor statistisch onderzoek. De bedoeling is om op termijn tot een virtueel netwerk te komen van statistiekproducerende instanties.

3.4 Beleidsdomeinoverschrijdende en toekomstverkennde studies op basis van wetenschappelijke (kwantitatieve en kwalitatieve) methodes

3.4.1 De jaarlijkse survey naar sociaal-culturele verschuivingen in waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen blijft een instrument t.b.v. beleidsgericht onderzoek en beleidsvorming op Vlaams niveau

a) Stand van zaken 2008

De Studiedienst organiseert jaarlijks een *face-to-face-enquête* bij 1500 Vlamingen van 18 tot 85 jaar, met inbegrip van Nederlandstaligen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze enquête wil sociaal-culturele verschuivingen (afgekort **SCV-survey**) waarnemen op het gebied van waarden, houdingen en gedragingen. Naast een vaste set van socio-demografische achtergrondvariabelen, is er een periodiek weerkerende set van standaardvragen onder meer over het vertrouwen in instellingen, tevredenheid over verschillende levensdomeinen, deelname aan het verenigingsleven, houding en gedrag t.o.v. permanent leren, vrijwilligerswerk, vrijetijdsbestedingen, ... De bedoeling is op termijn trendanalyses te maken over maatschappelijke thema's. De sociaal-culturele survey is aan zijn dertiende editie toe.

Daarnaast worden ad hoc of met een lagere frequentie allerhande maatschappelijke thema's opgenomen in de vragenlijst. In het voorjaar van 2008 werden vragen gesteld over kinderwens, pensioenen, samenleven met verschillende bevolkingsgroepen, woonomgeving, tevredenheid buurt en houding en contact met personen met een handicap.

De indicering gebeurt op basis van uitgeteste meetinstrumenten. Dit waarborgt goede respons en maakt het mogelijk de verkregen informatie te vergelijken met internationaal onderzoek. Voor nieuwe thema's wordt het concept samen met de opdrachtgever uitgeklaard zodat maximaal kan worden ingespeeld op de informatiebehoefte.

In 2008 werd een workshop georganiseerd met methodologen gespecialiseerd in vraagstelling over sociale en culturele participatie. Er werden afspraken gemaakt met betrekking tot de aanpassing en/of aanvulling van de module over participatie aan cultuur en het verenigingsleven die in de volgende SCV-survey zal worden opgenomen.

Sinds 2002 participeert Vlaanderen als regio aan het internationale onderzoeksprogramma "**International Social Survey**" (**ISSP**). Met het oog op crossnationaal en crosscultureel onderzoek wordt een zelfde vragenmodule met topics uit sociaalwetenschappelijk onderzoek (o.a. burgerschap, familie en veranderende genderrollen, sociale uitsluiting, sport en vrije tijd, religie) aan bestaande onderzoeken gekoppeld. In Vlaanderen wordt de International Social Survey Programme vragenmodule als schriftelijke vragenlijst aan de jaarlijkse survey Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen (SCV-survey) gekoppeld.

De ISSP-module van 2008 behandelde het thema religie. In de module werden vragen opgenomen over houdingen ten aanzien van religieus extremisme en religieuze tolerantie.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering is een intensieve gebruiker van deze data. Men vindt eenvoudige frequentietabellen terug in VRIND en andere monitoringrapporten. Daarnaast wordt over de specifieke jaarthema's studiewerk verricht eventueel in relatie met andere bronnen (zie onderzoek). De resultaten van de SCV-survey worden ook gratis ter beschikking gesteld voor wetenschappelijk onderzoek door derden. In de eerste jaarhelft van 2008 zijn de SCV-data voor één of meerdere jaren door 10 onderzoeksinstituten opgevraagd.

b) Vooruitzichten voor 2009

In het voorjaar 2009 zal opnieuw een *burgersurvey* bij 1500 respondenten in de Vlaamse Gemeenschap worden georganiseerd die peilt naar waarden, houdingen en gedragingen. Naast de vaste en weerkerende vraagmodules worden in 2009 opnieuw ad hoc modules voorzien. Er zal **voorrang**

worden gegeven aan thema's die het **horizontale beleid van de Vlaamse Regering helpen onderbouwen** en nodig zijn voor het opvolgen van **strategische beleidsopties** van de Vlaamse Regering. De thema's die worden opgenomen zijn op vraag van de Vlaamse Regering en hun diensten. Mogelijke thema's die nog verder besproken dienen te worden met het wetenschappelijke comité zijn onder meer 'geven in Vlaanderen', houding en gebruik van ICT door burgers, sociale uitsluiting, aantal vragen uit ISSP-module 'burgerschap' met oog op replicatie van gegevens 2004.

Het internationale netwerk van de **ISSP** heeft in 2009 het thema *Social Inequality* gekozen met vragen over onder meer vooruitkomen in het leven (eigen verdienste, afkomst, corruptie), hoogte inkomen van verschillende beroepsgroepen en wat deze beroepsgroepen zouden mogen verdienen, verantwoordelijkheid overheid m.b.t. inkomensongelijkheid, rechtvaardigheid of mensen met hogere inkomens zich betere gezondheidszorgen en onderwijs kunnen veroorloven, mate van conflict tussen verschillende bevolkingsgroepen in eigen land, belang criteria bij de bepaling van de hoogte van beroepsinkomsten, sociale mobiliteit, welvaart, enz.

3.4.2 Regionale simulaties en prognoses op gebied van macro-economie en demografie worden mogelijk dankzij het gebruik van bestaande gevalideerde modellen en technieken

3.4.2.1 Regionaal macro-economisch model

a) Stand van zaken 2008

Einde 2005 sloten de drie gewesten een overeenkomst met het Planbureau om een regionaal econometrisch model te ontwerpen, vertrekken van het bestaande federale HERMES (**HERMREG**). Een begeleidingscomité met deskundigen uit de drie gewesten volgt de werkzaamheden op. De Studiedienst van de Vlaamse Regering is de partner langs Vlaamse kant en stelt een personeelslid ter beschikking voor dit project.

Een eerste versie van het top down model met de variabelen bruto toegevoegde waarde, investeringen, loonmassa en werkgelegenheid, was begin 2008 klaar. In het voorjaar werd een eerste projectie van de verwachte economische groei per gewest tot 2012 opgesteld en bekend gemaakt door de partners.

In september 2008 volgde een tweede **simulatie voor de komende vijf jaar**. Dit rapport bevat tevens een **milieumodule** waarbij energie-intensiteit en uitstoot van broeikasgassen worden geraamd op basis van de economische activiteiten.

De databank met de onderliggende langetermijnreeksen voor het HERMREG-model is eigendom van de partners van het project maar wordt in het najaar 2008 voor de overheden en onderzoeksinstituten ter beschikking gesteld.

b) Vooruitzichten voor 2009

Op basis van het verrijkte HERMREG 1+model zal in 2009 een nieuwe raming van de economische vooruitzichten (periode van 5 jaar) voor Vlaanderen en de andere gewesten plaats vinden. Tegen september 2009 zouden de rekeningen van de huishoudens en de regionale overheidsrekeningen moeten geïntegreerd zijn in HERMREG1+ model. De regionalisatie van de inkomensrekeningen van de huishoudens loopt vertraging op als gevolg van de moeizame dataverzameling bij verschillende instanties (gewesten zijn geen lid van INR).

Het blijft echter een top-downmodel waarmee enkel 'nationale' schokken kunnen worden geïntroduceerd zoals de plotse stijging van olieprijsen of een opmerkelijke verslechtering van de internationale economische conjunctuur. Volwaardige regionale impactanalyses kunnen maar worden gemaakt indien een regionale input-outputtabel beschikbaar zou zijn en het model evolueert naar een bottom-upmodel. Bij gebrek aan data is dit voorsnog niet mogelijk. Het federale Planbureau heeft op

vraag van onder meer het departement LNE een eerste raming van regionale input-outputtabel opgesteld (top-down) maar deze is beperkt van scope.

Er zal in 2009 een studie worden uitgevoerd door het Planbureau over de haalbaarheid van meer *hybride modellering* met ramingen opgebouwd vanuit de regio's.

3.4.2.2 Demografische projecties

a) Stand van zaken 2008

Demografische conjunctuuranalyses gebeuren op basis van de klassieke componenten van de *bevolkings- en huishoudenontwikkeling, nl. fertiliteit, mortaliteit, migraties, huwelijken, echtscheidingen, gezins- en huishoudenvorming, -samenstelling en ontbinding*.

Voor elk van deze thema's bestaan standaardwerkwijzen om veranderingen die zich daarin voordoen te documenteren (longitudinale en transversale ken- en kerncijfers naar diverse variabelen: tijd, ruimte, rangnummer van de gebeurtenis en geslacht, burgerlijke staat, nationaliteit van de betrokkenen), trends te onderkennen en te duiden en de consistentie van het geheel in kaart te brengen.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering, werkte eerder al aan *bevolkingsprojecties op gemeentelijk niveau voor de periode 2005-2025*. In 2008 werd deze oefening vervolledigd met projecties op het aggregatieniveau van *huishoudens*.

Deze projecties worden door diverse instanties binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (programmering van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen, ruimtelijke ordening, wonen, onderwijs) gebruikt en evenzeer door diverse studiediensten en universiteiten. Concrete toepassingen zijn het vooruit berekenen van de kosten die gepaard gaan met de ten laste neming van niet-medische zorgkosten door de Vlaamse Zorgverzekering, de behoeften aan kinderopvang, de MIRA-projecties.

De bevolking- en huishoudprojecties worden gepubliceerd op de website van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een technisch rapport verschaft meer details over de methode en onderliggende hypothesen.

b) Vooruitzichten 2009

Een *langetermijnprojectie van de bevolkingsontwikkeling* kan nuttig zijn om scenario's te ontwikkelen waarin mogelijke ontwikkelingspaden worden beschreven. Essentieel daarbij is de horizon te bepalen voorbij 2050, tot op een punt dat de grote naoorlogse babyboomgeneraties definitief uit de leeftijdsopbouw zijn verdwenen: dat punt is voor het Vlaamse Gewest gelegen rond 2070. Er zullen meerdere (open) hypothesen moeten worden geformuleerd op het vlak van vruchtbaarheid (bv. het ontbreken van, of een gedeeltelijke of gehele inhaling van uitgestelde vruchtbaarheid), sterfte (versnelling c.q. vertraging van de daling in de sterftekansen) en migraties en op het gecombineerde effect van deze parameters.

Het onderzoek zal op bestaande databanken (Rijksregistergegevens over stand en loop van de totale bevolking en registratiemateriaal geboorten van de administratie Gezondheidszorg) gebeuren.

3.4.3 Ontwikkelen van integratiekaders voor beleidsanalyse en omgevingsmonitoring d.m.v. kwalitatieve onderzoeksmethodieken en het gebruik ervan stimuleren

a) Stand van zaken 2008

Het is van belang dat overheidsdiensten **kennis maken met verschillende methoden en technieken en aan verschillende initiatieven deelnemen**. In 2008 werden op verschillende fora initiatieven genomen.

In 2008 wordt in aanloop naar de komende verkiezingen van de Vlaamse Regering een bijdrage aan de komende regering voorbereid. Dit proces van beleidsvoorbereiding start met een **algemene omgevingsanalyse voor Vlaanderen**. De Algemene Omgevingsanalyse beschrijft de te verwachten ontwikkelingen op demografisch, macro-economisch, cultureel-maatschappelijk, sociaal, ecologisch, politiek institutioneel en technologisch-innovatief vlak (DECEPT-model) in Vlaanderen. De Studiedienst van de Vlaamse Regering bereidde een insteeknota voor op basis van literatuuronderzoek en beschikbare prognosemodellen. Er bestaan echter nog vele onzekerheden over de richting en intensiteit waarmee bepaalde ontwikkelingen op Vlaanderen afkomen. Sommige signalen zijn nog te zwak om goed te kunnen detecteren. De ontwikkelingsthesen werden daarom getoetst aan de inzichten van de experts in de beleidscellen van de Vlaamse overheidsadministratie en vervolgens aan de inzichten van externe actoren (steunpunten, strategische adviesraden). Via een webenquête wensten we een antwoord op de vragen: 'Zijn dit de meest waarschijnlijke ontwikkelingen met een belangrijke impact op Vlaanderen? Hoe dringend moeten we reageren?' Ten slotte worden een aantal onzekere ontwikkelingen rond een bepaald thema (vb. vergrijzing, klimaatverandering) verder door geredeneerd naar 2020 en verder zullen we enkele mogelijke toekomstbeelden beschrijven.

b) Vooruitzichten voor 2009

In 2009 zullen de toekomstverkennde studies worden doorvertaald naar mogelijke of gewenste strategieën.

Het is aan te bevelen om meteen aan te geven hoe we de ontwikkelingen en geboekte resultaten willen opvolgen. Dit moet in overleg met de betrokken partners gebeuren. In 2009 zullen in overleg met de overheid en sociale partners indicatoren geconstrueerd worden voor de opvolging van het nieuwe Pact van Vlaanderen.

In 2009 zal verder geïnvesteerd worden in de **kennisopbouw in verband met beleidsevaluatieonderzoek**. De agentschappen en departementen hebben immers als opdracht (zie management- en beheersovereenkomsten) om de resultaten van de lopende maatregelen te evalueren: wie is er beter van geworden, welke wijzigingen zijn er opgetreden in de omgeving en beantwoorden deze aan de verwachtingen? De diensten van de Vlaamse overheidsadministratie kunnen aan de Studiedienst advies vragen over methoden en technieken om effecten van beleid te meten.

3.4.4 Studiewerk en deelname aan onderzoeksprogramma's ter ondersteuning van het algemene regeerbeleid

3.4.4.1 Onderzoek op eigen initiatief

a) Stand van zaken 2008

In de **beheersovereenkomst met de Studiedienst van de Vlaams e regering** werden drie onderzoekslijnen beschreven waarover het agentschap op eigen initiatief onderzoek mag verrichten:

a) sociaaldemografische ontwikkelingen: het opvolgen van loop van de bevolking (sterfte, geboorte, migraties, naturalisaties) en het verwerven van inzichten in de veranderingen van burgerlijke staat. De samenstelling van huishoudens en burgerlijke staat worden gekoppeld aan de leefsituatie van subgroepen van de bevolking.

b) cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen: hierbij zal aandacht uitgaan naar aspecten van vergrijzing en ontgroening, levenskwaliteit, sociale cohesie, sociale uitsluiting, relatie burger-overheid, tijdsbesteding, doelmatigheid van voorzieningen en de informatiemaatschappij.

c) macro-economische ontwikkelingen: de onderzoeksvragen zullen onder meer aandacht hebben voor aspecten van internationalisering en globalisering.

Volgende studies staan in 2008 op de onderzoekskalender van de Studiedienst van de Vlaamse Regering:

Sociaaldemografische ontwikkelingen

- Beschrijving van de **migratiestromen in Vlaanderen tussen 1996 en 2006**. Er wordt zowel gekeken naar de migratiestromen met het buitenland als tussen de gewesten. Binnen Vlaanderen worden drie types van gebieden geanalyseerd: het suburbane gebied in de Vlaamse Rand rond Brussel, de centrumsteden, de kustzone. De analyse gebeurt op basis van de data van het Rijksregister die informatie bevatten over nationaliteit en leeftijd (SVR-rapport 2008/2).
- Beschrijving van de **veranderingen in de samenstelling van de huishoudens en in de leefvormen** van alle inwoners in het Vlaamse Gewest in de periode 1990-2007. De analyse gebeurt op basis van gegevens uit het Rijksregister. Voorts worden de verwachte ontwikkelingen voor 2021 toegelicht. (SVR-rapport 2008, in voorbereiding)
- Beschrijving van de recente **bevolkingsprojecties** van het federale Planbureau (en vergelijking met vorige projectie) en berekening van indicatoren met betrekking tot demografische structuur (SVR-rapport, in voorbereiding)

Cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen

- Beschrijving van **conceptuele en normatieve benaderingen voor de tijdsverdeling of combinatie van activiteiten** op basis van literatuuronderzoek en internationaal vergelijkend onderzoek. De feitelijke ontwikkeling van de combinatie van beroeps- en gezinsleven in Vlaanderen (België) en Europa wordt beschreven, geanalyseerd en verklaard aan de hand van de conceptuele benaderingen. Dit behelst onder meer vergelijkende tijdreeksen over de algemene tijdsverdeling, de participatiegraden, het aantal uren per week, de kwaliteit de werktijdregeling, de tevredenheid en verwachtingen, gezintransities en de combinatie van beroeps- en gezinsarbeid. De situatie in Vlaanderen en/of België wordt internationaal vergeleken (SVR-studie 2008/1).
- **Echtscheiding en woonsituatie na de echtscheiding voor volwassenen en kinderen:** verschillen naar herkomst en migratietype in het Vlaamse Gewest. De analyses gebeuren op de Rijksregistergegevens voor de geboortecohorten 1954-2003 (SVR-rapport, in voorbereiding).
- Onderzoek naar **verschillen in gezondheidsituatie en –gedrag naar huishoudtype**. Er wordt gebruik gemaakt van de data van de gezondheidsenquête (SVR-rapport, in voorbereiding).
- **Kinderwens en socio-demografisch profiel van de kindwens** (SVR-rapport, in voorbereiding)
- **Good governance:** bestuurskundige benadering van de definiëring van een efficiënte en effectieve overheid (SVR-rapport in voorbereiding)
- **Houdingen en gedragingen t.o.v. levenslang leren:** deze analyse baseert zich op de SCV-survey 2007, 2003, 2002 en 2001. De auteur zoekt antwoorden op de vragen hoe belangrijk de Vlamingen levenslang leren vinden? Zetten ze hun houding ook om in feitelijk gedrag? Waarom volgen bepaalde groepen geen vorming meer na hun schoolopleiding? (SVR-rapport, in voorbereiding)
- **Beleving van geluidshinder in Vlaanderen** op basis van resultaten van het Schriftelijk leefomgevingsonderzoek van 2001, 2004 en 2008 (enquête in opdracht van departement LNE) (SVR-rapport in voorbereiding)

Aangekondigd onderzoek:

- **Kenmerken van arbeidssituatie van personen met functionele beperkingen** op basis van EAK-module tweede kwartaal 2007
- **De socio-economische gevolgen van de veroudering van de bevolking.** De analyse zal grotendeels gebaseerd zijn op het onderzoek dat verricht werd op vraag van de Raad van Europa (zie Population Studies, n°50, 2005). Deze studie zal focus leggen op de situatie in Vlaanderen.

Macro-economische ontwikkelingen

- **Structuur van Vlaamse export en evolutie:** studie over herkomst-bestemming van goederenstromen, aard van handel in producten en specialisatie (SVR-rapport 08/1).

Aangekondigd onderzoek:

- **Arbeidsintensiteit van de Vlaamse economische groei.** Dit onderzoeksrapport beoogt na te gaan in welke mate de Vlaamse economie erin slaagt om jobs te creëren. Er wordt een vergelijking gemaakt met de andere Belgische gewesten en een aantal referentielanden (de 4 buurlanden, VS, EU-15). In de studie wordt er o.a. gekeken naar de structuur van de verschillende economieën (naar toegevoegde waarde en werkgelegenheid) en de groei-elasticiteit van de werkgelegenheid (gevoeligheid van werkgelegenheid in economische groeiveranderingen). Ook zal een vergelijking door de tijd worden gemaakt (1980, 1990, 2000 en 2005/2006, alsook gemiddelden per decennium). Deze studie is gebaseerd op de HERMREG-databank (13 branches).
- **Loonflexibiliteit op de Vlaamse arbeidsmarkt.** Hoe reageren de lonen op wijzigingen in de werkloosheid? Is er een trade-off tussen loonstijging en werkgelegenheid en is die verschillend per sector en gewest? De Philips-curve geeft het (negatieve) verband weer tussen loongroei (of inflatie) en de werkloosheid, hierbij controlerend voor andere relevante variabelen zoals arbeidsproductiviteit. Aan de hand van het berekenen van sacrifice ratio's en het schatten van regionale Philips-curven wordt er dieper ingegaan op het verband tussen loongroei en werkloosheid in de drie Belgische gewesten. Deze analyse gebeurt eveneens op de HERMREG databank

3.4.4.2 Deelname aan externe onderzoeksprojecten

- **Steunpunt Bestuurlijke Organisatie.** De Studiedienst van de Vlaamse Regering maakt deel uit van de stuurgroep en nam in 2008 deel aan verschillende klankbordgroepen ter begeleiding van volgende onderzoeksprojecten 'Geïnformeerd beleid: afstemming van vraag en aanbod aan kwalitatieve beleidsinformatie en toekomstverkenningen', 'Kwaliteit, tevredenheid en vertrouwen in de publieke sector', 'De efficiënte overheid gemeten'. Deze thema's sluiten aan bij de onderzoeksactiviteiten van de Studiedienst.
- **Generatie- en Gender Panelstudie (GGP)** omvat brede thema's zoals gelijke kansen, arbeid en gezin, met pensioen gaan, intergenerationele solidariteit, kinderwens en realisatie, fertiliteitsproblemen en gedragingen, enz. Het GGP-onderzoek wordt op internationaal vlak gecoördineerd door UNECE in Genève. Medewerking aan dit Europese project (momenteel 19 Europese landen) biedt het voordeel dat voor heel België en voor de deelstaten vergelijkbare gegevens beschikbaar komen over doelstellingen die de Verenigde Naties en de Europese Unie nastreven (Platform voor Actie-Peking, 1995; Tweede Wereldensymposium over veroudering, Madrid 2002; Millennium ontwikkelingsdoelstellingen, 2002; Commission on Population and Development). GGP is in feite een uitvloeisel van de werkzaamheden van de VN Bevolkingscommissie die als opdracht heeft de evolutie van de wereldbevolking te monitoren. GGP is een geactualiseerde versie van de nationale NEG-enchêtes van de jaren '60-'80 en de internationale FFS-enchêtes in de jaren negentig rekening houdende met de vergrijzing van de bevolking en daaruit voortvloeiende nood aan intergenerationele solidariteit.

In België wordt de GGP uitgevoerd door de FOD Economie, ADSEI in samenwerking met de Vlaamse overheid, de Franse Gemeenschap en federaal Wetenschapsbeleid. Binnen de Vlaamse Regering worden de kosten gedeeld door de minister-president en de Vlaamse ministers bevoegd voor Welzijn, Werk, Wonen en Gelijke kansen.

De Vlaamse Regering is vertegenwoordigd in het Comité voor Opdrachtgevers en in het Wetenschappelijke Begeleidingscomité. De Studiedienst van de Vlaamse Regering bracht in dit project al heel wat expertise en ervaring in zoals bij de vertaling van de internationale vragenlijst naar de Belgische context, het steekproefplan, de opleiding van enquêteurs, de evaluatie van de testenquête, de procesopvolging van het veldwerk.

Het veldwerk startte in het voorjaar 2008. De steekproefgrootte voor Vlaanderen bedraagt 6000 personen. In de planning die met de Vlaamse overheid als co-financierder is afgesproken, moet het veldwerk tegen eind 2008 afgerond worden en moet tegen maart 2009 een databestand voor Vlaanderen worden opgeleverd. De lage realisatiegraad in september 2008 laat vermoeden dat deze timing zonder extra inspanningen van ADSEI (vb. extra interviewers inzetten) niet zal worden gehaald.

GGP is opgevat als een panelbevraging met drie golven met telkens een tijdsinterval van 3 jaar. Over de tweede golf is nog geen bespreking gevoerd. Eerst moet de eerste golf worden afgewerkt en volgt een grondige evaluatie van het proces van dataverzameling en kwaliteit van de dataset.

- ***Gevolgen van echtscheiding voor kinderen, ex-partner en grootouders.*** Er werd door de Studiedienst (in opvolging van CBGS) een overeenkomst afgesloten met een consortium van meerdere universiteiten (UA, UGent, VUB, KULeuven) in het kader van een IWT-onderzoeksprogramma. Het is de bedoeling gegevens te verzamelen over de factoren die de kans op echtscheiding verhogen en over de sociaaleconomische en sociaalpsychologische gevolgen. In 2008 wordt een enquête uitgevoerd bij een steekproef van gehuwde en gescheiden mannen of vrouwen alsook bij ongehuwde samenwonenden. Er wordt ook informatie verzameld bij hun kinderen en hun ouders (multi-actorperspectief). De gegevens zullen in 2009 beschikbaar zijn voor analyse.
De Studiedienst ontvangt een beperkte vergoeding voor een onderzoeker en werkingskosten (zie Begrotingsfonds).
- ***Actualisering Stadsmonitor.*** Samen met het Agentschap voor Binnenlands Bestuur actualiseert de Studiedienst de Stadsmonitor. De Stadsmonitor is een omgevingsmonitor die aan de hand van ca. 200 indicatoren de leefbaarheid in de 13 centrumsteden in beeld brengt en nagaat hoe duurzaam de ontwikkelingen in de steden zijn. Een kwart van de indicatoren is gebaseerd op een postenquête bij de inwoners van de steden. Ca. 16.000 enquêtes worden verwerkt.

3.4.4.3 Valorisatie van onderzoek via studiedagen en congresboeken

- ***Sociale Staat Vlaanderen:*** op vraag van het Vlaams Parlement werd in 2008 een nieuw onderzoeksproject opgezet onder de naam '***Sociale Staat van Vlaanderen***'. De bedoeling is te komen tot een beschrijving en een analyse van de achtergronden, oorzaken en gevolgen van de huidige toestand en ontwikkelingen in de tijd op het gebied van de leefsituatie van de individuele Vlaming. Bij de beschrijving van de leefsituatie van een individu zal niet enkel gekeken worden naar zijn hulpbronnen maar zal er ook ingegaan worden op het effectief gerealiseerde welzijn. Daarnaast wordt aandacht gegeven aan verschillen tussen bevolkingscategorieën en geografische gebieden.
Er is gekozen voor een thematische benadering van de verschillende levensdomeinen zoals leren, werk, inkomen en armoede, gezondheid en zorg, wonen, maatschappelijke participatie en mobiliteit. Er komt per thema een algemene beschrijving van de ontwikkelingen die zich de voorbije 20 jaar in Vlaanderen hebben afgespeeld. Het is de bedoeling de kennis die op dit ogenblik aanwezig is samen te brengen en te duiden. Er wordt tevens de mogelijkheid voorzien

om een actuele kwestie verder uit te diepen. De wetenschappelijke analyses worden in 2009 gepubliceerd.(zie ook bijlage 2 - resoluties)

- **Studiedag over digitale kloof:** deze studiedag was een gemeenschappelijk initiatief van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, de SERV-STV, CORVE, IBBT, het team media van het departement Cultuur, Jeugd. Het was de bedoeling alle beschikbare informatie over het bezit en gebruik van ICT bij bedrijven, gemeenten en burgers in kaart te brengen. Er werd gezocht naar goede voorbeelden waarin ICT gebruikt wordt om de dienstverlening aan burgers, bedrijven en gemeenten te verbeteren. Op deze studiedag werd onder meer het onderzoek over de digitale kloof voorgesteld.
- **Studiedag over combinatie gezin-arbeid.** De concrete aanleiding voor deze studiedag was de SVR-studie over dit thema. Het was de bedoeling de onderzoeksresultaten te toetsen aan de conclusies van gelijkaardig onderzoek aan Vlaamse universiteiten en het Sociaal Cultureel Planbureau. De voorgestelde concepten werden ter discussie gelegd aan een panel met vertegenwoordigers van sociale partners, de gezinsbond en de nationale Vrouwenraad.
- **Congresboek beleidsevaluatie.** In het kader van het Politicologenetmaal (eind mei 2008 Nijmegen) heeft de Studiedienst in samenwerking met UGent een workshop georganiseerd met als thema 'Beleidsevaluatie: doel of middel?'. Het opzet was na te gaan wat de invloed is van beleidsevaluatie op het beleidsproces. Het spreekt voor zich dat beleidsevaluatie kan leiden tot beleidsleren en tot betere verantwoordingsprocessen. Daarnaast moet echter ook rekening gehouden worden met het feit dat beleidsevaluatie op zich op een onvoorziene/oneigenlijke manier het beleidsproces kan beïnvloeden. De workshop beoogde het samenbrengen van theoretische en methodologische analyses over de (on)zin en (verborgen) effecten van vormen van beleidsevaluatie. Hierbij werd er gestreefd naar een evenwicht tussen theoretische analyses en toegepast onderzoek. Naast twee artikels staat de Studiedienst mee in voor de bundeling van de papers van de workshop en de reviewing.
- **Congresboek ageing.** De Studiedienst was in 2007 samen met het Platform Bevolking en Ontwikkeling de organisator van een internationale conferentie over bevolkingsveroudering. Het opzet was veroudering in een globaliserende context te belichten vanuit de zorg te werken aan de bevordering van het welzijn van ouderen. De referaten van dit colloquium worden gebundeld en tot een congresboek verwerkt. Dit wordt verwacht 2008.

b) Vooruitzichten voor 2009

In 2009 staan verschillende grote onderzoeksprojecten op de agenda.

- In het voorjaar zal de eerste editie van de **Sociale Staat van Vlaanderen** worden voorgesteld (zie ook bijlage 2). Het is de bedoeling lessen te trekken uit de vastgestelde ontwikkelingen en dankzij een beter inzicht in de onderliggende oorzaken de problemen effectiever aan te pakken. Deze studiedag richt zich tot beleidsmakers en tot sociaalwetenschappers.
- Naar traditie wordt om de twee jaar een studiedag **Vlaanderen Gepeild** georganiseerd. Het is de bedoeling om de data van de survey naar waarden, houdingen en gedragingen en de datasets van de Internationale Social Survey ter beschikking te stellen van de wetenschappelijke onderzoeksinstellingen. Zij worden uitgenodigd hierop analyses te doen vanuit een maatschappelijke vraagstelling. Hiermee willen we de beschikbare data maximaal ontsluiten en aan onderzoeksinstellingen de kans bieden om onderzoeksmodellen te testen op Vlaamse situatie. De dataset laat toe om 13 jaar terug te blikken, internationaal te vergelijken en subjectieve waarnemingen te toetsen aan objectieve gegevens. De studiedag zal in het najaar (eind september 2009) plaats vinden. Deze studiedag richt zich vooral tot sociaalwetenschappers en experts uit beleidsondersteunende cellen die inzicht willen verwerven in maatschappelijke processen. Vanuit de Studiedienst wordt eveneens gewerkt aan verschillende bijdragen.

- De geactualiseerde **Stadsmonitor** wordt begin maart 2009 door de minister, bevoegd voor het Stedenbeleid, voorgesteld. Naast de actualisering voert de Studiedienst bijkomend onderzoek op het materiaal van de Stadsmonitoren 2004, 2006 en 2008. De resultaten worden voorgesteld op een studiedag einde 2009 aan de beleidsverantwoordelijken van de steden en al wie betrokken is bij het stedelijke beleid. Mogelijke thema's zijn een analyse van de sociale cohesie, de levenskwaliteit en de perceptie van stedelijkheid en een constructie van leefsituatie-index. Naast SVR-medewerkers worden experts uit het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en uit de centrumsteden uitgenodigd om analyses uit te voeren op de enquêtes van 2004, 2006 en 2008.

- Van zodra er een kwaliteitsvolle dataset wordt ter beschikking gesteld door FOD Economie, ADSEI kan het analysewerk op de **enquête over gender and generation** van start gaan. Het is de bedoeling een studieboek hieraan te wijden met thema's over gezinsvorming (nieuw samenlevingsvormen en nieuw samengestelde gezinnen), over vruchtbaarheid (aantal gewenste kinderen, vervulling van kindwens, geboorteregeld gedrag), over taakverdeling in het gezin, vergrijzing (intergenerationele solidariteit) en zo meer. De onderzoeksresultaten zullen op een studiedag worden voorgesteld aan sociale wetenschappers maar ook beleidsmakers en beleidsondersteuners. De datum is afhankelijk van de datalevering.

4. Bijdrage aan horizontale beleidsthema's

Tot slot willen we aangeven welke bijdrage vanuit de bevoegdheid planning en statistiek wordt geleverd aan beleidsthema's met een domeinoverschrijdend karakter en waaraan uitvoering moet gegeven worden door verschillende beleidsdomeinen. Een opvolging van een aantal van deze horizontale beleidsthema's is al aan bod gekomen in vorige hoofdstukken aangezien de monitoring van beleidsoverschrijdende beleidsplannen (zie 3.3.1) deel uitmaakt van de opdracht van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

4.1 Gelijke kansen

4.1.1. Engagements genomen in kader van open coördinatiemethode

Op vraag van de cel gelijkekansenbeleid Vlaanderen (Stafdienst VR) en onder de verantwoordelijkheid van de coördinerende minister voor gelijke kansen werden door de Studiedienst volgende diensten verleend:

- Verzameling van gegevens m.b.t. de perceptie van holebiseksualiteit in Vlaanderen, via de 'Survey Sociaal-Culturele verschuivingen': dit engagement werd uitgevoerd en over de resultaten werd gerapporteerd in de SVR-studie Vlaanderen Gepeild 2007 en in VRIND 2007.
- Aandacht voor de genderdimensie en voor de specifieke situatie van de kansengroepen 'ouderen', 'personen met een vreemde afkomst' en 'personen met functiebeperkingen' binnen het project 'De Sociale Staat van Vlaanderen': de aandacht voor kansengroepen zal worden bewaakt bij het samenstellen van de Sociale Staat van Vlaanderen. Bij de selectie van de oproepen werd rekening gehouden met de aandacht voor diversiteit (volledigheid, beleidsrelevantie).
- De resultaten van de enquête over de gevolgen van functionele beperkingen bij het werken en de behoefte aan ondersteuning zijn beschikbaar. Deze vragenlijst was gekoppeld aan de EAK-vragenlijst van het tweede kwartaal van 2007.
- Aandacht voor kansengroepen binnen de algemene omgevingsanalyse die de Studiedienst opmaakt voor de bijdrage aan de nieuwe Vlaamse Regering. Met name: verschillen in onderwijsdeelname en -niveau van vrouwen en mannen, verschillen in arbeidsdeelname van vrouwen en mannen en de combinatie van gezins- en beroepsarbeid in gezinnen, de positie van ouderen als zorgaanbieder en -vrager.

4.1.2 Registratie allochtonen

De operationalisering van het concept 'allochtonen' bij registraties en onderzoeksopdrachten van de Vlaamse overheid, verschilt sterk van beleidsdomein tot beleidsdomein. Zo sterk dat het cijfermateriaal niet over de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen heen vergeleken kan worden. Om de vergelijkbaarheid te bevorderen werd in 2005 – door de cel gelijkekansenbeleid Vlaanderen (Stafdienst VR) in samenwerking met de Studiedienst een bevraging georganiseerd bij de verschillende beleidsdomeinen m.b.t. de huidige wijze van registratie en de eventuele knelpunten en verwachtingen. Een analyse van deze bevraging resulteerde in een advies over hoe het begrip 'allochtoon' op een vergelijkbare, wetenschappelijk verantwoorde en concreet uitvoerbare wijze kan geoperationaliseerd worden door de beleidsdomeinen die allochtonen als statistische categorie willen of moeten opvolgen. Concreet wordt een set aan parameters voorgesteld die minimaal zouden moeten worden bevraagd.

In het najaar 2008 wordt dit advies door de minister bevoegd voor Gelijke Kansen ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Aan de Studiedienst zal nadien de opdracht worden gegeven het voorstel verder te helpen implementeren. Dit impliceert onder meer een verdere juridische voorbereiding (het komen tot afspraken met de federale statistiekinstanties en met de privacycommissie) en het inventariseren van de praktische implicaties per beleidsdomein (via platform statistiek).

4.2 Duurzame ontwikkeling

In samenspraak met de beleidsdomeinoverschrijdende ambtelijke werkgroep duurzame ontwikkeling, gecoördineerd door de cel Duurzame ontwikkeling (Stafdienst VR), stelt de Studiedienst een **omgevingsmonitor** op en actualiseert jaarlijks de afgesproken indicatoren. De Vlaamse duurzaamheidsmonitor hanteert 10 prioritaire thema's voor duurzame ontwikkeling: socio-economische ontwikkeling, duurzame consumptie en productie, sociale inclusie, demografische ontwikkelingen, gezondheid, klimaatverandering en energie, duurzaam transport, natuurlijke rijkdom, ontwikkelingshulp ("global partnership") en goed bestuur. Per thema is er een hoofdindicator om de "algemene doelstelling" van de strategie te monitoren. Daaronder komen een aantal ondergeschikte indicatoren die gerelateerd zijn aan operationele doelstellingen en acties vooropgesteld in de Vlaamse duurzaamheidstrategie.

Eind 2006 werd een nulmeting uitgevoerd. Eind 2007 werden de cijfers geactualiseerd en na goedkeuring door de ambtelijke werkgroep bekend gemaakt via de Vlaamse website duurzame ontwikkeling (mei 2008).

Eind 2008 volgt een nieuwe actualisatie van de monitor.

4.3 Vlaamse Rand

Begin 2008 werd het Informatie- en Documentatiecentrum voor de Vlaamse Rand operationeel. Er werden door de coördinatiecél van de Vlaamse Rand (Stafdienst VR), de vzw De Rand en de Studiedienst van de Vlaamse Regering personeelsleden ter beschikking gesteld voor dit project. Hiervoor werden extra wervingen georganiseerd nadat de nodige middelen op de begroting 2007 waren ter beschikking gesteld. De eerste concrete realisatie was de uitbouw van een website die alle relevante documentatie over de Rand en zijn gemeenten samenbrengt. Naast een virtuele bibliotheek met onderzoeken en officiële documenten, vindt men op de site linken naar gemeentelijke websites. De Studiedienst leverde statistieken over meerdere beleidsthema's en stelde een interactieve databank samen die via het internet kan geconsulteerd worden. Voor de 19 gemeenten en het geheel van de Rand werd een rapport met socio-economische indicatoren samengesteld. Daarnaast wordt maandelijks een elektronische nieuwsbrief opgesteld.

De stuurgroep van het Informatie- en Documentatiecentrum begeleidt tevens een onderzoeksprogramma over specifieke beleidsvraagstukken. De financiering van dit onderzoek gebeurt door de provincie Vlaams-Brabant en de coördinatiecél Vlaamse Rand onder toezicht van de coördinerende minister. Aan de onderzoeksgroep BRIO werd in 2008 de opdracht gegeven een meetinstrument uit te werken om het Nederlandstalige karakter van het gebied te kenschetsen en de evolutie ervan op te volgen. Er wordt eveneens onderzocht welke de mogelijke impact zal zijn van de realisatie van het GEN-project op de Vlaamse Rand en dit in relatie met de ontwikkelingen in Brussel. De Studiedienst verleent medewerking aan deze onderzoeken door het ter beschikking stellen van data en door het geven van methodologisch advies.

4.4 Vlaanderen in Actie

Een van de belangrijkste integratiekaders voor het Vlaamse beleid is het project "**Vlaanderen in Actie**". ViA steunt op vijf uitdagingen: Voluit voor elk talent, Creativiteit en innovatie als cultuur, Ondernemerschap, Duurzame poort op Europa en de Overheid in actie.

In 2008 worden rond de vier eerste thema's **ateliers** georganiseerd: **talentontwikkeling, innovatie, mobiliteit en infrastructuur, internationalisering**. De bedoeling is om met een brede groep van stakeholders na te denken over doorbraken die nodig zijn om Vlaanderen tegen 2020 naar de Europese top te loodsen. De Studiedienst ondersteunde samen met andere overheidsdiensten dit proces inhoudelijk door het aanleveren van data en het geven van kritische reflecties op de 'position paper' van de experten die door de Vlaamse Regering werden aangesproken om het proces te trekken. De

resultaten van deze interactieve rondes worden besproken op het Socio-economisch forum dat in januari 2009 plaatsvindt.

De vijfde pijler van het actieprogramma volgt een iets ander circuit. De Vlaamse overheidsadministratie kreeg de opdracht om in overleg met de Commissie voor Efficiëntie en Effectiviteit een strategie uit te werken om een meer performante overheid te worden die de Vlaamse overheid kan ondersteunen bij het realiseren van haar ambities. De Studiedienst bereidde een kadernota voor om de discussie te onderbouwen en begeleidde het proces voor de SWOT-analyse.

De concrete ambities en streefdoelen tegen 2020 zullen in een **Pact van Vlaanderen** worden vastgelegd. Dit Pact zal een gemeenschappelijk engagement inhouden van de sociale partners, Vlaamse overheid en van de milieuverenigingen. De voorbereiding ervan wordt gecoördineerd door de SERV. Het Pact van Vlaanderen zal op het Socio-economisch forum worden voorgesteld als het integratiekader voor de talrijke doorbraken die op verschillende domeinen worden voorgesteld. De Studiedienst zal ondersteuning bieden bij het formuleren van meetbare indicatoren.

Onder het moto ‘weten is meten’ worden jaarlijks een tweetal monitoringrapporten opgesteld. De opvolging van het **Pact van Vilvoorde** werd verankerd in het project Vlaanderen in Actie. De Studiedienst actualiseert jaarlijks de afgesproken indicatorenset.

Daarnaast wordt jaarlijks een internationaal vergelijkende studie gemaakt waarin Vlaanderen op socio-economisch vlak vergeleken wordt met andere Europese regio's. De eerste editie van **Vlaanderen Vergeleken** werd op het Socio-economisch Forum van december 2007 voorgesteld. Eind 2008 volgt een actualisatie en wordt de indicatorenset uitgebreid met cijfers die ook sociale en milieu aspecten belichten.

Kris PEETERS

minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Bestuurszaken, Buitenlands Beleid,
Media, Toerisme, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

BIJLAGE 1. BEGROTING

In euro

	GVK AN1202D	GOK AN1202D	VRK begrotingsfonds
Coördinatie Vlaams Statistisch systeem - Statistiekbevoegdheden - Systematisch uitbouwen van een algemene toegang tot databanken en statistieken ter ondersteuning van de lokale bestuurskracht (aankoop data)	18.000 Aankoop data 3.000 Drukwerk Vlaanderen in cijfers	18.000 3.000	
Horizontale afstemming kwaliteit van (sectorale) officiële statistieken - Kwaliteitszorgsystemen statistiek - Kwaliteit surveyonderzoek	5.000 Technische nota's	5.000	
Algemene omgevingsmonitoringen opvolging van beleidseffecten - VRIND - Statistische analyses databanken	45.000	45.000	
Beleidsdomeinoverschrijdende en toekomstgerichte studies - SCV-survey - Regionale simulaties: economische en demografische modellen en projecties - Deelname aan andere beleidsrelevante enquêtes	15.107 - 200.000	210.107 - 200.000	
Integratiekaders - VIA: drukwerk Vlaanderen vergeleken - Drukwerk Omgevingsanalyse	8.000 10.000	8.000 10.000	
Studiewerk ter ondersteuning van algemeen regeerbeleid - SVR studies op eigen initiatief: drukwerk vertaalkosten - Deelname aan externe onderzoeksprogramma's: GGP consumentenvertrouwen - Valorisatie studiedagen: SVV Vlaanderen gepeild Stadsmonitor GGP - Cofinanciering andere valorisatie	15.000 5.000 - 19.000 12.000 96.000 10.000 8.000 5.000	15.000 5.000 27.867 19.000 263.000 132.000 10.000 - 5.000	4.000 IWT- echtscheiding
TOTAAL	274.000	769.000	4.000

BIJLAGE 2. RESOLUTIES

***Met reden omklede motie van de heren Steven Vanackere, Erik Matthijs, Sven Gatz, Gilbert Bossuyt en Jan Peumans met betrekking tot de Beleidsnota Planning en Statistiek;
2004-2009 stuk 106 (2004-2005)-nr2 van 2 december 2004***

1. Welke initiatieven zijn er sinds het begin van de legislatuur genomen ter zake genomen?

De Vlaamse overheid heeft sinds haar ontstaan gekozen voor een decentrale aanpak van de regionale Vlaamse statistiekproductie. Er is geen afzonderlijk instituut voor de statistiek opgericht dat op centrale wijze de statistiekproductie in eigen regie zou organiseren. Een van de motieven hiervoor was dat statistiekproductie zoveel mogelijk deel moet uitmaken van de beleidsprocessen zodat de gegevens quasi automatisch voortvloeien uit administratieve registraties (goedkoper, sneller). Een decentrale aanpak geeft een grotere garantie dat de aangemaakte statistieken relevant zijn voor het beleid en de data gebruikt wordt ter ondersteuning van het beleid. Een nadeel is dat een globaal overzicht aan bestaande regionale statistieken ontbreekt en er weinig controle is op de kwaliteit van deze statistieken. Om deze reden werd aan de Administratie Planning en Statistiek (APS) en nadien (1 april 2007) de Studiedienst van de Vlaamse Regering een coördinerende functie toevertrouwd.

Deze coördinatiefunctie wordt in hoofdzaak vanuit kwaliteitsdoelstellingen ingevuld. Naast handleidingen met beschrijving van de kwaliteitsstandaarden voor statistiek en surveyonderzoek, geïnspireerd op de Europese kwaliteitscriteria, biedt de Studiedienst methodologische ondersteuning aan de departementen en agentschappen onder de vorm van opleidingen statistiek en indicatoren, verleent hij adviezen op vraag, organiseert hij workshops over conceptualisatie van surveyvragen en indicatoren. Op vraag van ministers of op eigen initiatief worden door SVR gebruikersgroepen samen gesteld om te zoeken naar gemeenschappelijke aanpak (vb registratie van allochtonen op vraag minister gelijke kansenbeleid). Hij verricht ook onderzoek vanuit beleidsvraagstukken op beschikbare databanken en toont hiermee aan welke informatie uit deze databanken kan worden afgeleid (of niet). Een belangrijk kwaliteitsvereiste is dat de datareeksen (administratieve databanken of surveyresultaten) goed gedocumenteerd zijn zodat ze voor analyse bruikbaar zijn. De metadatabank FRED bevat nu al meer dan 1000 fiches en is vrij consulteerbaar via de website.

Daarnaast worden ook inspanningen gedaan om een overzicht te verwerven over de beschikbare data. Voor het surveyonderzoek op vraag van de Vlaamse regering wordt jaarlijks een bevraging georganiseerd bij alle domeinen. Het meldpunt surveyonderzoek wordt ontsloten via de website zodat alle geïnteresseerden weten welk onderzoeksmateriaal beschikbaar is. Voor wat de regionale statistieken betreft, geeft VRIND jaarlijks een actueel beeld van beschikbare statistieken op alle beleidsdomeinen. Dit boek is uiteraard maar een greep (in functie van beleidsdoelstellingen) uit wat bestaat. De meeste agentschappen zijn met hun beleidsondersteunende cellen volop bezig met het beter ontsluiten van data mede onder impuls van de beheersovereenkomsten. De departementen hebben een coördinerende en ondersteunende rol binnen het domein.

Om de coördinatie binnen de Vlaamse overheidsadministratie nog beter te stroomlijnen, werd het Platform Coördinatie Statistiek samengesteld met vertegenwoordigers van de 13 beleidsdomeinen. SVR heeft het voorzitterschap. Er zullen adviezen worden geformuleerd over het te voeren statistiekbeleid (zie Bijdrage aan regering), over lacunes in het aanbod en mogelijke acties tegenover het federale niveau, over definities en registratiewijze van data die op regionaal niveau moeten aggregaerbaar zijn, ...

Aangezien het regeerakkoord een pleidooi hield voor een betere ondersteuning van de lokale besturen, werd door SVR samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur het initiatief genomen om een samenwerkingsverband uit te werken met vertegenwoordigers van de lokale besturen. De bedoeling van de website 'lokalestatistieken' is om aan de gemeenten en provincies actuele en relevante data ter beschikking te stellen die nuttig zijn om hun beleidsplannen voor te bereiden en op te volgen. Jaarlijks

stelt SVR een gemeentelijke profielschets samen. Ondertussen zijn in het onderliggende datawarehouse ook kubussen geprogrammeerd voor andere beleidsgerichte beleidsplannen zoals Vlaamse rand, RESOC gebieden, Politiezones, thuiszorggebieden enz.

De relatie met het federale niveau wordt vooral ingevuld door de Studiedienst die door de Vlaamse regering officieel werd aangesteld voor vertegenwoordiging in de Hoge raad voor Statistiek en de wetenschappelijke Begeleidingscomités voor de Nationale rekeningen. De samenwerking met federale instanties werd geïntensifieerd uit efficiëntie oogpunt (bundelen van middelen) en om de vergelijkbaarheid van regionale statistieken te waarborgen (zelfde methodologie). Zo wordt samen gewerkt met het Planbureau met het oog op het realiseren van macro-economische simulaties op middellange termijn. Er wordt samengewerkt met de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI) voor het verkrijgen van data van het Rijksregister, het samen opzetten van enquêtes (Gender and generations, module in EAK). Het is jammer dat het al lang aangekondigde Coördinatiecomité (dat de onderlinge statistiekproductie van regionale en federale overheid op elkaar moet afstemmen) nog steeds niet is opgericht. Het uitvoeringsbesluit ligt klaar en de vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid werden aangeduid.

De vertegenwoordiging op internationaal niveau gebeurt grotendeels vanuit de betrokken departementen en agentschappen om dat ze een grondige kennis van de materie vereisen en omdat afstemming met de beschikbare regionale statistieken essentieel is.

2. Welke specifieke initiatieven zijn er genomen om hierbij niet alleen aandacht te hebben voor statistieken die betrekking hebben op gewestelijke indicatoren, maar ook om meer statistische kennis te verwerven over aangelegenheden die de gemeenschapsbevoegdheden aanbelangen? Wat is hier de stand van zaken? Kan de minister een overzicht geven van de gemeenschapsbevoegdheden waarover inmiddels meer statistische kennis is verworven?

De productie van nieuwe statistieken is grotendeels gebaseerd op volgende vaststellingen:

- Er zijn nieuwe maatschappelijk evoluties waarop het beleid wil inspelen;
- In beleidsplannen, beleidsbrieven, beheersovereenkomsten zijn er meer kwantificeerbare beleidsdoelstellingen die opvolging vereisen;
- Verbetering van bestaande statistieken door betere (systematisch, gestandaardiseerd) registratie en koppeling van datareeksen
- Betere ontsluitingsmogelijkheden van databanken dankzij gebruik van ICT (vb datawarehouses) waardoor statistieken in functie van de vraag kunnen worden samengesteld
- Analyses op secundaire federale en internationale databanken (benchmarking)

Zonder exhaustief te willen zijn, geven we hier een overzicht van enkele nieuwe statistiekproducties inzake gemeenschapsmateries

Media-Ict:

- Opvolging van nieuwe wetgeving en beleidsdoelstellingen, nieuwe performantiemaatstaven VRT: aanmelding van radio- en televisiediensten, diversiteit op het Vlaamse beeldscherm, investeringen in kinderprogramma's, werkingscijfers van nieuwe instellingen zoals de Raad voor de journalistiek, Vlaamse Regulator voor de Media, evolutie van de nieuwsgaring en mediagebruik (per medium en naar demografische groep) - bestond, maar nu worden de analyses systematisch bijgehouden en internet is er als medium bijgekomen
- ICT- infrastructuur en -gebruik bij bedrijven sinds 2005 (secundaire analyses op materiaal van Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene directie Statistiek en Economische informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie) 31 nieuwe indicatoren
- ICT- infrastructuur en -gebruik bij burgers sinds 2005 (secundaire analyses op materiaal van Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene directie Statistiek en

Economische informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie) 35 nieuwe indicatoren

- Kwaliteit van de media: nieuwe items zoals vertrouwen in de media, vertrouwen in de juistheid van de berichtgeving op basis van SCV-survey
- Digitale kloof van eerste en van tweede orde, drop-outs, ... op basis van SCV-survey.

Toerisme:

- Logiesaanbod in Vlaanderen (jaarlijkse update): sinds 2002 wordt door het Steunpunt Buitenlands Beleid, Toerisme en Recreatie – spoor Toerisme en Recreatie (STeR), in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Toerisme, jaarlijks de logiessector geïnventariseerd. Met het rapport 'Te gast in Vlaanderen. Logiesaanbod 2002-2006' maakte het STeR de actuele gegevens over het toeristische aanbod in Vlaanderen toegankelijk voor zowel professionals als geïnteresseerden.
- Toeristische werkgelegenheid in Vlaanderen: een methodiek die de problematiek rond het isoleren van toerisme als economische activiteit kan perfectioneren, is ontwikkeld door de World Tourism Organisation, OECD en Eurostat rond toeristische satellietrekeningen (TSA). De implementatie van de methodiek in Vlaanderen moet nog gebeuren.
- Toeristische attracties in Vlaanderen. Het aanbod 2003 doorgelicht: deze publicatie is een systematische en volledige inventarisatie van de attracties in Vlaanderen die van toeristisch belang zijn, werd nog niet eerder uitgevoerd. Door de grote verscheidenheid van attracties was het essentieel om voorafgaand aan de registratie een aantal criteria te bepalen. Het rapport omvat een eerste overzicht van de kenmerken van het aanbod van toeristische attracties in Vlaanderen anno 2003. In vele opzichten is dit te beschouwen als een nulmeting, namelijk een basisdatabestand dat jaarlijks geactualiseerd zal worden. (Tot op heden beperkt tot één meting/oplijsting gepubliceerd).
- Betekenis van attracties in Vlaanderen: om een wetenschappelijk onderbouwd beeld te krijgen van de sociale en economische betekenis van de attracties, organiseerde het Steunpunt voor Toerisme en Recreatie (K.U.Leuven) een grootschalige bezoekersenquête die liep van 20 mei tot 4 oktober 2004. De bedoeling van het onderzoek was om voor de attracties in Vlaanderen inzicht te krijgen in (1) de mobiliteitsaspecten van het attractiebezoek, (2) het (sociaal) profiel van de bezoekers en (3) hun bestedingen. Tot op heden beperkt tot één meting/oplijsting gepubliceerd.

Cultuur, jeugd en sport:

- Nieuwe ontsluitingsmogelijkheden van Datawarehouse met aantallen (adressen) van erkende voorzieningen of instanties in sociale cultureel volwassenenwerk, bibliotheken, culturele centra, volkscultuur, amateurskunsten, podiumkunsten, jeugdwerk en –verblijfplaatsen, musea, muziek, archieven; medisch verantwoord sporten op basis van administratieve databanken
- Cultuurparticipatie: er was een uitgebreide bevraging over cultuurparticipatie door het steunpunt CJS in de periode 2005-2006. De bevraging in de SCV-survey over deelname aan culturele evenementen en filmbezoek is uitgebreider geworden (SCV 2007). Ook was er recent een Eurobarometer rond cultuurparticipatie.
- Nieuwe cijfers rond het cultuuraanbod op basis van de Cultuurdatabank (Cultuurnet Vlaanderen)
- Nieuwe indicatoren rond economische aspecten van cultuur: evolutie cultuurbudget (CJSM), evolutie culturele tewerkstelling (SVR), indicatoren bedrijven culturele sector (SVR)
- Wat sport betreft zijn de indicatoren rond sportinfrastructuur toegankelijker geworden. Ook in de SCV-survey wordt sinds 2004 een uitgebreidere module opgenomen wat de gelegenheid geeft uitspraken te doen rond de sportintensiteit, sportdiversiteit, sportvoorkeur en sportcontext. Tevens wordt sinds een paar jaar het aantal ondersteunde topsporters gemeten. Sinds 2004 waren er 2 eurobarometers rond sportparticipatie.

- De JOP-monitor geeft brede informatie over de leefomstandigheden, de leefwereld en de gedragingen van jongeren tussen 14 en 25 jaar

Er zijn bovendien ook nog een reeks nieuwe indicatoren op komst in het kader van de nieuwe cijferboeken cultuur en sport. Dit voor jeugd bestaat al langer. Hierbij wordt tweejaarlijks aan de gemeenten een online-vragenlijst voorgelegd.

Gelijke kansen:

- Actualisatie van statistieken over tewerkstelling van personen met een handicap op basis van EAK-module tweede kwartaal 2007
- Nieuwe indicatoren over houding tegenover holebiseksualiteit op basis van SCV-survey 2006
- Voor een uitgebreid overzicht over genderstatistieken: zie genderzakboekje van het Steunpunt gelijkekansen Vlaanderen
- Nieuwe en bestaande armoedestatistieken op basis van nieuwe SILC-enquête (voorheen huishoudpanelonderzoek)

Gezondheid en welzijn:

- Nieuwe ontsluitingsmogelijkheden van Datawarehouse met uitgebreide tabellen over jongerenwelzijn, algemeen welzijn, maatschappelijk opbouwwerk (erkende voorzieningen, personeel, cliënten, hulpverlening, subsidies); erkende armenverenigingen en vrijwilligersorganisaties; ziekenhuizen, beschut wonen, psychiatrische verzorgingstehuizen, psychiatrische ziekenhuizen (aantal erkende diensten, functies, zorgprogramma's en theoretische programmatiecijfers); artsen; Vlaamse Zorgverzekering (aantal aangesloten personen naar type); ouderenvoorzieningen (erkenningen, programmatie), thuiszorg (aanbod, programmatie), centra geestelijke gezondheidszorg.
- het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie verzamelt cijfers over eetgewoonten, ongevallen in de privésfeer, tabaksgebruik bij volwassenen en jongeren, indicatoren over rook-, voeding en bewegingsbeleid op het werk en op school op basis van eigen enquête of door verwerking van externe databanken.
- Kind en Gezin: Jaarverslag van K&G, Activiteitenverslagen over kinderopvang en adoptie, het Kind in Vlaanderen (socio-demografische kenmerken van kinderen en gezinnen, aspecten van gezondheid en ontwikkeling van het jonge kind, aspecten van preventie en veiligheid); nieuwe Gemeentelijke Kindrapporten met informatie over kenmerken van kinderen en moeders van de kinderen, aanbod en bezetting van voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang, preventieve zorg (gebaseerd op databanken OSIRIS en IKAROS)
- Vlaams Agentschap voor Personen met Handicap: Jaarverslag van VAPH, cijfers over persoonlijk assistentiebudget (aantal), nieuw zorgregierapport op basis van databank zorgvragen, aanbod aan voorzieningen (aantal plaatsen of begeleidingen, bezetting) en toekenning hulpmiddelen. VAPH besteedt ook onderzoek uit bijstandsvormen, indicatiestelling, onderwijs en tewerkstelling van personen met handicap, nieuwe ontwikkelingen, maatschappelijke integratie bijzondere doelgroepen enz.

Onderwijs:

- Het departement Onderwijs en Vorming heeft al jaren een vrij volledig statistisch overzicht over leerlingenaantallen, afgeleverde studiebewijzen, onderwijsinstellingen, personeelsaantallen, budget, andere opleidingsvormen (volwassenenonderwijs) en internationaal vergelijkbare statistieken. Deze cijfers worden gepubliceerd in het Statistisch

jaarboek van het Vlaams Onderwijs. De statistieken zijn gebaseerd op administratieve databanken.

- Jaarlijks worden studieopdrachten toegekend aan universiteiten over onderwijsgerelateerde problemen. Dit kan gaan over evaluatie van gevoerd beleid tot kenmerken van schoolpopulatie, allerhande onderwijsproblematieken. De onderzoeksrapporten zijn online consulteerbaar via de databank onderwijsliteratuur.
- Het departement doet ook oproepen om projecten in te dienen in het kader van internationale onderzoeksprogramma's rond onderwijsgerelateerde problemen (vb taalkennis, vraag en aanbod onderwijspersoneel, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt)

3. Welke bijzondere aandacht is er geschonken aan de problematiek van ontbrekende regionale reeksen, zoals in het geval van een regionale index van de consumptieprijsen?

De Vlaamse administratie heeft in het verleden meerdere malen een lijst met ontbrekende, essentiële gegevens overhandigd aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek (huidige Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie of ADSEI) en ter discussie gelegd aan de Hoge Raad voor Statistiek. De reactie was beperkt omdat ADSEI zelf geen data verzamelde over deze thema's. Een oplossing moest gezocht worden in samenwerking met de andere partners van het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR)

De gouverneur van de NBB riep in juni 2007 voor het eerst een vergadering samen met de gewesten. Het Vlaamse gewest had voorafgaandelijk, op initiatief van SVR, het overzicht van desiderata in overleg met de SERV en betrokken departementen geactualiseerd. Er werd eveneens overleg met de andere gewesten gehouden om de vragen op elkaar af te stemmen. Op de bijeenkomst met de NBB en de gewesten werd beslist om een programma uit te werken geconcentreerd rond drie assen:

- *de bestedingszijde van het regionale BBP* (concreet de regionale consumptie, de regionale buitenlandse handel in goederen en in diensten volgens ESR95). De nieuwe statistieken zullen waardevolle informatie geven over welke variabelen verantwoordelijk zijn voor de creatie van het Vlaamse BBP. Zo wordt duidelijk of economische groei bepaald wordt door de consumptiedynamiek of investeringen van bedrijven en/of overheid of dat de buitenlandse handel een belangrijke rol speelt. In het bijzonder zal de rol van de diensten in onze economie beter belicht worden. Zij zijn momenteel immers verantwoordelijk voor het gros van onze gecreëerde welvaart. De export van diensten wordt meer en meer een sleutelvariabele in het beleid.
- *de trimestrialisatie van het regionale BBP* (dat wil zeggen kwartaalcijfers van het regionale BBP waar momenteel enkel jaarcijfers bestaan). Hierdoor zal het Vlaamse conjunctuuronderzoek over extra informatie beschikken. Een jaarcijfer verhult soms tegenstrijdige tendensen tijdens de loop van het jaar. Voorts kan een vergelijking tussen kwartaaldata van de regio's onderling en van België tot inzichten leiden in verband met de conjunctuurgevoeligheid van de respectievelijke economieën.
- *de overheidsrekeningen van de lokale besturen* volgens ESR95 (exhaustieve rekeningen van gewesten en gemeenschappen en opmaak rekeningen lokale overheden). De nieuwe statistieken zijn nuttig voor de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur. Zij zullen inzicht geven in de middelen- en ontvangstenstromen van alle overheidsentiteiten binnen België.

Werkgroepen stelden een inventaris op van het ontbrekende bronnenmateriaal en maakten op basis van een gap-analyse ramingen voor het benodigde personeel en middelen. De Directieraad van de NBB stemde in juni 2008 in met de voorstellen van de drie werkgroepen op voorwaarde dat de gewesten hun vraag op politiek vlak zouden bevestigen en bereid zouden zijn een bijdrage te leveren in de kosten van de dataontsluiting en bewerking. Op vergaderingen tussen de gewesten en de NBB in juli 2008 is overeengekomen dat elke partner bij het project een gelijk deel van de kosten zal dragen; Er zal aan de respectievelijke overheden voorgesteld worden om gedurende 2 jaar 1 voltijdse expert ter beschikking te stellen van het project. Deze afspraken moeten nog in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd en de respectieve regeringen moeten nog de budgetten ter beschikking stellen voor 2009. Daarna zou dit personeel verantwoordelijk zijn voor de

update van de reeksen. De experts van de gewestelijke instellingen zullen het datamateriaal exploreren (aanmaken van studies).

Dit project zal ook input leveren aan het HERMREG-project dat in 2005 van start ging binnen het kader van een samenwerkingsverband tussen het Federale Planbureau en de drie gewesten. De bedoeling van dit project was om een regionale databank te ontwikkelen met lange tijdreeksen (tot 1980) en vergelijkbare statistieken over arbeidsaanbod en –vraag, economische groei en componenten van het BBP, productiviteit, loonkosten, investeringen. Deze databank is ontwikkeld (1980-2006) en zal ter beschikking gesteld worden voor onderzoeksdoeleinden. Er gebeurt een jaarlijkse update door de experts van de gewestelijke statistiekdiensten en het Planbureau. Op basis van deze data kon ook het nationale macro-economische simulatiemodel HERMES worden geregionaliseerd waardoor economische voorspellingen per gewest en voor 13 bedrijfstakken op middellange termijn (5 jaar) mogelijk zijn. Ook de realisatievooruitzichten van de Lissabonstreefdoelen kunnen met dit model worden berekend. Een tweede jaarrapport met de simulatievooruitzichten 2007-2013 is beschikbaar. Recent werden aan het model regionale statistieken toegevoegd over energiegebruik en broeikasgasemissies waardoor de naleving van de afspraken over het akkoord van Kyoto kunnen worden opgevolgd en de haalbaarheid van de streefnormen per gewest kan worden geraamd (verspreiding van het rapport medio september 2008).

Een regionale index van de consumptieprijzen is (nog) niet aan de orde omdat belangrijke investeringen nodig zijn in de statistische data-inzameling om tot een betrouwbare regionaal indexcijfer op productgroepniveau te komen. Om tot een representatief cijfer te komen zou men immers met een specifiek wegingschema moeten werken dat rekening houdt met het bestedingspatroon in de regio en moeten er voldoende meetpunten zijn waar gedurende de hele maand prijzen worden genoteerd.

Resolutie van de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Caroline Gennez en de her Jan Peumans betreffende de Sociale Staat van Vlaanderen
2005-2006-nr1, stuk 890

1. Stand van zaken betreffende de opmaak van dit rapport

Op 21 juni 2006 werd door Koen Van Den Heuvel (CD&V), Caroline Gennez (SP.A) en Jan Peumans (N-VA) een voorstel van resolutie ingediend waarbij, gegeven het ontbreken van een periodieke synthese van de maatschappelijke problematiek in Vlaanderen, aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering (verder SVR genoemd) werd gevraagd een tweejaarlijks rapport te coördineren over de ‘Sociale Staat van Vlaanderen’ (verder SSV genoemd).

Andere publicaties van de SVR zoals VRIND bieden heel wat statistische informatie maar gaan onvoldoende in op achtergronden en oorzaken. De resolutie werd besproken, geamendeerd en uiteindelijk goedgekeurd op 28 maart 2007. Daarin wordt indirect het door de SVR gedane voorstel opgenomen zijnde:

- het behoud van ‘VRIND’ in zijn huidige vorm als jaarlijks monitorinstrument voor alle beleidsdomeinen;
- de selectie van een aantal thema’s die in de SSV verder worden uitgewerkt;
- de begeleiding door de SVR van het hele SSV-project;
- het feit dat de eerste editie van de SSV noodzakelijkerwijze zal gebaseerd zijn op bestaand studiemateriaal en data.

In de periode april-juli 2007 werd binnen de SVR gewerkt aan een conceptnota waarin de opzet van de SSV, de inhoudelijke invulling en de aanpak werden geduid (zie volgende vragen). Voor de inhoudelijke en praktische uitwerking van de SSV werd een team van drie projectcoördinatoren

aangesteld onder leiding van de administrateur-generaal van de SVR. Daarnaast werd een stuurgroep opgericht die het project mee begeleidt.

Gezien de aanbeveling van het Vlaams Parlement om een virtueel netwerk te vormen met bestaande onderzoeksgroepen en steunpunten, werd in september 2007 een open oproep gelanceerd naar alle onderzoeksinstellingen in Vlaanderen (alle onderzoeksraden van Vlaamse universiteiten en hogescholen kregen bericht met een bestek).

De respons was hoog: meer dan 40 onderzoeksvoorstellen werden ingeleverd die ter beoordeling werden voorgelegd aan een jury (tevens stuurgroep), bestaande uit de drie projectcoördinatoren en de leidend ambtenaar van de SVR, de coördinator van de Sociale Staat van Nederland van het Nederlandse Sociaal en Cultureel Planbureau, de voorzitter van de Verenigde Verenigingen en twee leden van de commissie Algemeen Beleid, Financiën en Begroting van het Vlaams Parlement (indieners van de resolutie). De evaluatie van de ingediende onderzoeksvoorstellen vond plaats in december 2007.

Bij overmaking van het dossier aan de Inspecteur van Financiën bleek dat geen toestemming kon worden verleend om de onderzoeksvoorstellen per levensdomein als afzonderlijke studieopdrachten te laten vastleggen. Omdat alle onderdelen moesten worden gepoold, werd een andere gunningprocedure van toepassing met onder meer een bekendmaking vooraf via het Belgische Staatsblad en het Europese bulletin van aanbestedingen. Gevolg: er diende een nieuwe procedure te worden gestart en dit aan de hand van een algemene offerteaanvraag (zie bestek nr. SVR 08/01 in bijlage). Het aanvankelijk vooropgesteld tijdsplan met als deadline de voorstelling van de publicatie van de SSV in december 2008 was niet meer haalbaar.

In de nieuwe procedure werd niets gewijzigd aan het voorwerp van de opdracht behoudens de toevoeging van één levensdomein namelijk 'mobiliteit'. De toevoeging van dit domein was opportuun gelet op de signalen die het Vlaams Parlement tijdens de bespreking van de beleidsbrief voor 2008 had gegeven over het belang van de verplaatsingsproblematiek.

Aldus werd de opdracht verdeeld over 14 percelen: 7 algemene bijdragen (A1 tot A7) en 7 focusbijdragen (F1 tot F7).

Meer dan 30 offertes werden ingediend en in openbare zitting geopend op 7 april 2008.

De samenstelling van de jury werd niet gewijzigd. De wijze van beoordeling van de voorstellen werd op vraag van de Inspectie van Financiën bijgesteld: naast de kwaliteit (met daarin de dimensies: breedte van het voorstel, diepte van het voorstel, historische dimensie en mate van betrokkenheid van verschillende onderzoeksinstellingen, –groepen en –disciplines) met een totaal gewicht van 50% werd ook de prijs als criterium voor de gunning opgenomen met een gewicht van eveneens 50%. Verder dienden de beoordelaars expliciet de sterke en zwakke punten van elk voorstel te noteren zodat ieder voorstel expliciet kon beoordeeld worden.

Op 15 mei kwam de jury samen en werd naar een consensus gezocht over de gunning van de onderzoeksopdracht. Voor perceel F7 werd beslist geen gunning toe te kennen omdat het enig ingediende onderzoeksvoorstel volgens de jury niet paste in het inhoudelijke opzet van de Sociale Staat van Vlaanderen. Om het totale project niet te vertragen werd overeen gekomen geen nieuwe oproep te lanceren voor het perceel F7.

Na goedkeuring van het gehele dossier door de IF werden contracten afgesloten met de gekozen indieners (juli 2008).

Het boek over de SSV zal dus naast een inleidend stuk, volgende hoofdstukken bevatten (1 tot en met 7 zijn algemene bijdragen; 8 tot en met 13 zijn focusbijdragen:

Hoofdstuk 1: over onderwijs en opleiding

Hoofdstuk 2: over werk en arbeidsparticipatie

Hoofdstuk 3: over inkomen armoede

Hoofdstuk 4: over gezondheid en zorg

Hoofdstuk 5: over wonen en woonomgeving

Hoofdstuk 6: over sociale participatie

Hoofdstuk 7: over mobiliteit

Hoofdstuk 8: Wie neemt deel aan het volwassenenonderwijs en waarom?

Hoofdstuk 9: De ongekeerde samenleving

Hoofdstuk 10: Patronen van inkomensongelijkheid.

Hoofdstuk 11: Het zorggebruik van de Vlaamse ouderen: vinden vraag en aanbod elkaar?

Hoofdstuk 12: Dorpsvlucht in Vlaanderen

Hoofdstuk 13: Etnische diversiteit en sociaalkapitaal in Vlaanderen.

Volgend tijdspad is voorzien:

- tegen **15 oktober 2008** wordt een eerste ontwerp verwacht van de bijdragen evenals een verslag van de vorderingen van de werkzaamheden.
deze ontwerp teksten worden met de indieners besproken in de stuurgroep en kunnen aanleiding geven tot aanbevelingen met betrekking tot de inhoud (breedte, diepte, historische dimensie/actualiteit) en de structuur van het artikel. De opdrachtnemer zal met deze aanbevelingen rekening houden voor de tweede versie.
- tegen **31 januari 2009** moet de tweede versie van de bijdragen worden ingediend.
- de review van het artikel wordt georganiseerd door de stuurgroep. De opdrachtnemer zal met de aanbevelingen van de reviewers rekening houden en zijn **eindversie** uiterlijk **15 maart 2009** indienen bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering.
- de auteurs zullen medewerking verlenen aan de **studiedag** 'De Sociale Staat van Vlaanderen 2009' die in **mei 2009** wordt voorzien.

2. Omschrijving van de opdracht

De tweejaarlijkse publicatie 'Sociale staat Vlaanderen' beoogt wetenschappelijke inzichten te bundelen over de maatschappelijke situatie en trends in Vlaanderen. In navolging van de 'Sociale Staat Nederland' werd er voor gekozen om de maatschappelijke situatie te benaderen vanuit de invalshoek van de leefsituatie van de individuele Vlaming. De leefsituatie van het individu verwijst enerzijds naar objectiveerbare levensomstandigheden (wijze waarop iemand woont, werkt, participeert,) maar omvat ook een subjectieve component (de eigen inschatting van of tevredenheid over de woning, het werk, de gezondheid,...). De focus ligt dus op de leefsituatie van de individuele Vlaming, maar tegelijk komen ook de relevante ontwikkelingen in de Vlaamse samenleving als geheel aan bod.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om te komen tot een exhaustief 'social monitoring'-rapport over de leefsituatie van de individuele Vlaming. Die doelstelling blijft voorbehouden voor VRIND. Er wordt in de SSV gewerkt met een thematische benadering: per levensdomein wordt dieper ingegaan op beleidsrelevante en/of maatschappelijk actuele kwesties en problematieken. Al is het dus niet de bedoeling om volledigheid na te streven, toch lijkt het aangewezen om via een doordachte keuze van te behandelen kwesties en problematieken te streven naar een voldoende brede synthese van de actuele situatie op de verschillende levensdomeinen. Op grond van een lezing van de onderzoeksprogramma's van verschillende instellingen konden we besluiten dat volgende thema's of levensdomeinen blijvend onder de aandacht komen: onderwijs, werk, inkomen en armoede, gezondheid en zorg, wonen, sociale participatie, mobiliteit.

Alvorens te kunnen inzoomen op één bepaald deelfacet dat gegeven de maatschappelijke ontwikkelingen als probleem kan worden geduid, is het nodig te kunnen beschikken over een 'state of the art', zijnde een algemene benadering van het desbetreffende thema. Op die wijze kan de eerste aflevering van de SSV als een nulmeting worden beschouwd, wat niet noodzakelijk betekent dat elke volgende aflevering exact volgens hetzelfde stramien moet worden opgebouwd.

Per levensdomein wordt voorzien in een algemene bijdrage en een focusbijdrage. De algemene bijdrage zal het levensdomein in de breedte behandelen wat betekent dat op een essayistische wijze een 'state of the art' wordt gemaakt op basis van bestaande literatuur en onderzoeksresultaten met de bedoeling zoveel mogelijk relevante facetten van het levensdomein te vatten, te zoeken naar

achtergronden en verklaringen voor de gedane vaststellingen en de trends en ontwikkelingen van de afgelopen 20 à 25 jaar te bespreken. Daarnaast zijn er focusbijdragen die zich richten naar één of een beperkt aantal samenhangende maatschappelijke kwesties met naast een beschrijving van de toestand ook oog voor verklaringen. Rapportering over eigen onderzoeksinspanningen en –resultaten wordt voor een focusbijdrage expliciet aangemoedigd.

De behandeling van de levensdomeinen wordt voorafgegaan door een inleidende bijdrage met daarin een schets van de algemene maatschappelijke, demografische en economische ontwikkelingen in Vlaanderen over de afgelopen 20 à 25 jaar. De drie projectcoördinatoren zullen deze bijdrage voor hun rekening nemen.

Kortom: Er wordt enerzijds een algemene bijdrage voorzien voor elk levensdomein waarin aan de hand van de bestaande onderzoeksliteratuur en –resultaten de leefsituatie van de individuele Vlaming op het domein in kwestie wordt beschreven met aandacht voor de evolutie van de afgelopen 20 à 25 jaar, en anderzijds een focusbijdrage waarin wordt ingegaan op één of een beperkt aantal samenhangende maatschappelijke actuele kwestie(s).
